

non tamen solent propriea mariti alimenta uxoriis de-
negare, neque illas expellere, ut in specie obseruat. Fontan.
d. n. 59. est bene verum quod ubi cohabitatio cum alimento-
rum præstallatione est diuturna post confessionem ab eo ali-
qua querela, tunc efficacem credetem istam conjecturam
contraria ipsius virum consentientem, ad quem effectum eam
ponderat Coccin. dec. 441. in fin. ubi cam saltem decennalem
populat, ut sola sufficiat.

Satis tamen considerabilis est ubi fuisse coacta, quia
nempe mulier contra virum invitum (collusione exulta)
eget in iudicio pro alimentis, & obtulerit, Roi. d.
dec. 24. part. 7. recent. & dec. 59. n. 20. apud Merlin. de pign.
ubi maximè si hæc citois creditoribus, vel alias consilii ge-
stæ essent.

Vigesimali deducitur conjectura veritatis ex lapsu temporis
53 a jure præscripti ad opponendam exceptionem non numerata
datis, verum ne o terminorum confusione in a-
quovocis incidatur, circa ultimam conjecturam ita diliguerunt;
aut verfanum in casu quo in dubio referatur con-
fessio ad præsumptam donationem, vel simulatum offensio-
neum, ut supra in precedentem inspectionem, & tunc si lapsu
hujus temporis non præjudicat ipsi viro confitebitur ut supra,
multo minus tertio; aut fuisse in casu quo de iure con-
fessio præsumta facta sub spe futura numerationis, & tunc
aliqui relati per Manticam dec. 11. 20. num. 41. & per Covar.
lib. 1. part. cap. 7. num. 6. verf. in contrarium, putant lapsu
temporis præjudicare confitentes, non autem creditoribus,
aut tertii, ali vero relati per eosdem Covart. & Man-
tic. ubi suprà, & per Facchinem lib. 8. contr. 86. contraria
impugnatores, & achus defensione, credunt similiiter
lapsu temporis indistincte coadjuvare confessio[n]is verita-
tem; Covart. autem diligenter inter confessio[n]es ante ma-
trimonium, quam indistincte credi prædictam, & aliam
post matrimonium, quam negat præjudicare tertii, dictam
que distinctionem sequi videat Menoch. lib. 2. presump. 13.
num. 14. sed eam impugnat Facchinus ubi suprà, neque
muli probati videat, quoniam supposito, ut confessio con-
ficiatur facta sub spe, tunc celata supposicio rauis, & donatio-
nis, & consequente nulla distinctione ratio viget in confi-
fio ante, vel post matrimonium facta sit, idemque videat in
distinctione constituta concilio affirmativa, ut totaliter lap-
sus dicti temporis confessio[n]em administrative, ut genera-
tiver, & indubitate illam firmarunt ultra allegatos per Covar.
Mantic. & Facchinem ubi suprà, Hodierne in lib[er]tate edita,
num. 25. & seqq. dec. 42. post num. 10. & numer. 11.
Dur. dec. 43. num. 3. & 4. Roi. apud Pacifico de Salv. dec. 14.
part. 1. & 153. num. 3. 4.

Ei tanquam ratione adhibetur inter principalem, & ter-
tios, ut his, nempe creditoribus, vel aliis intercessatis, ad
versus hujusmodi lapsu temporis faciliter concedatur re-
stitutio integrum ex clausula generali sua mibi, &c. quā
principali. Mantic. d. 20. n. 43. & lib. 27. ed. lib. 1. in fin. Ma-
rcif. d. 8. n. 20. & ali tensiū videntur per Fontan. d. 21. 4.
gl. unic. par. 1. n. 92.

Sicut quod istam conjecturam aghiberi distinguit inter
creditoris nientes credito vero, ac alios nientes confessio-
ni tantum, arce inter antiores, & postiores confessio[n]es,
verum de hoc videndum est infra ubi de effectibus hujus
distinctionis.

Quod dicitur ex lapsu temporis prædicti, extendunt
alii ad renunciacionem dictæ exceptionis, seu ad gemina-
tionem confessio[n]is, ex quibus dictæ exceptio cefit, sed
quod tertii non videat approbare Mantic. d. 21. 20. num.
42. & Hodierne in d. lib. 2. part. 7. et seq. 24. et num. 38.
per Magon. dec. 18. n. 6. Rot. dec. 259. n. 6. par. 6. recent. & 239. n. 11. & seqq. par.
4. tom. 2.

Solet quod istam conjecturam aghiberi distinguit inter
creditoris nientes credito vero, ac alios nientes confessio-
ni tantum, arce inter antiores, & postiores confessio[n]es,

verum de hoc videndum est infra ubi de effectibus hujus
distinctionis.

Quod dicitur ex lapsu temporis prædicti, extendunt

alii ad renunciacionem dictæ exceptionis, seu ad gemina-

tionem confessio[n]is, ex quibus dictæ exceptio cefit, sed

quod tertii non videat approbare Mantic. d. 21. 20. num.
42. & Hodierne in d. lib. 2. part. 7. et seq. 24. et num. 38.
per Magon. dec. 18. n. 6. Rot. dec. 259. n. 6. par. 6. recent. & 239. n. 11. & seqq. par.
4. tom. 2.

Solet quod istam conjecturam aghiberi distinguit inter
creditoris nientes credito vero, ac alios nientes confessio-
ni tantum, arce inter antiores, & postiores confessio[n]es,

verum de hoc videndum est infra ubi de effectibus hujus
distinctionis.

Alias conjecturas curiositas perquirat, harum cumulo

contentus, ex quibus, vel carumratione de facili allarum

circumstantiarum efficaciam, confundens, vel iudex percipi-

tere poterit.

Quamvis autem conjecturis concurrentibus certa con-

clusio sit donec confessatam, pro vera in omnibus etiam

quoad tertii præjudicium habens esse, attamen quia

conjectura prædictæ præsumptivam, non autem necesse

est probacionem causans, hinc proinde concurrentibus

contrariis probacionibus, de dictis conjecturis nulla ra-

tio habenda est, vel etiam contrariis præsumptionibus,

Merlin. apud Salg. dec. 22.

Q[uod]a[m] si convenienter esse donec solvi vinculatum, vel

alii investiri, deindeque appearat soluta libera, adden. ad

73 Barat. dec. 925. in fin. Rot. dicta dec. 23. numer. 9. apud

Merlin.

& conjecturis fraudis, & simulationis urgentibus, ut
plene dec. 23. apud Merlin. de pign. num. 3. & per tot. &
ali pauci absque controversia, que sola est in dignoinda
conjecturatum insimul colluctantum efficacia, ac præpon-
derantia, atque in ea, ut supra dictum fuit, est etiam impos-
sibile certam uniformem normam dari posse, sed totum re-
mittendum judicis arbitrio, juxta individuorum qualitates
& circumstantias regulando.

Ex contrario autem conjecturis, ac præsumptionibus
sequentes ut frequentiores à Doctoribus ponderant solent,
alii non exclusi, quas, vel adhuc non excogitatas causa-
dabit, vel quas studiosus cum magis accurate diligentia, 68
inapriquo tempore copia abundans deducit, perquirit,
in quibus conjecturis dijudicandis habenda erit pariter
regula alia dicta ponderandi eas non singulariter, quia
ram iste quām precedentes ut singulares sunt debiles, ac
fus habent exceptions, sed uitium ex regula ni singulare qua
non praesunt &c.

Prima vero, ac efficax, & frequens omnium major re-
sultat ab inversimilitudine, quia scilicet dotans adeo pa-
per erat, quod si inversimile potuisse tam brevi tempore
summarum confessatam solvere, Gregor. dec. 188. Barat. dec.
108. n. 9. & 925. n. 3. Rot. dec. 23. apud Merlin. de pign. n.
& seqq. latè in sepe allegata Rom. dots coram Corrado
apud Salgad. dec. 23. & 23. ad quas in contingentia omnino
recurrendum est.

Secunda frequentior ubi vir confitens de tempore con-
fessio[n]is era, ut alterno gravatus, ita de tempore debitis
ei non remaneret quidquam disponendum, vel è contra
dompia date remaneret non sollevo, Mantic. d. 21. 20.
numer. 37. Menoch. d. 21. 20. part. 13. lib. 3. numer. 23. Gratian.
d. 20. 2. numer. 21. & seqq. & dec. 40. numer. 22. Pontanell. d. 21. 14. gl. unic. part. 1. n. 48. & seqq. Boff. d. 10.
numer. 108. Barat. dec. 108. numer. 7. ubi adden. & 925. d. 1. Rot.
dec. 23. numer. 5. & seqq. apud Merlin. de pign. & aliis
passim.

Quale autem, & quamvis esse debet ut alienum, que-
run. Menoch. Mantic. Fontan. & alii, sed re vera certa re-
gula dari non potest, rotunquem pender ex numero con-
jecturarum hinc inde certantum, quia dari potest casus, ut
viro confitentes existente decocto, ac totaliter non idoneo
propter urgentiam præsumptionum, que pro veritate mi-
litent, adhuc confessio attendat, ut in specie in dicta Roma-
na dots coram Bichio apud Salgad. dec. 3. & dec. 23. part. 10.
recent.

Item advertendum est istam conjecturam considerari in
ordine ad simulationem, vel fraudem ipsius dots confessio-
ne, secus autem si summa confessatio sit in effectu vera, sed
contineat fraudem ob lucrum, vel aliam consequentiam
ex dicta vera confessio restolantem, juxta calum dec.
9. Leon.

Tertia si enunciatur plures solutiones de præterito
in notabilis quantitate, de quibus non apparent quietantia
co tempore facta, quoniam non est verisimile, ut summa
notabilis ab querantibus fuerint foliæ, Greg. d. dec.
188. n. 2. Rot. dec. 259. n. 6. par. 6. recent. & 239. n. 11. & seqq. par.
4. tom. 2.

Quarta si patiter enunciatur plures partitæ, quarum
aliqua detegat minus vera, quoniam mendax in uno pre-
sumitur talis in omnibus, ea regula fœnus malus &c. Rot. in
bisterminis, dec. 160. n. 15.

Quinta si soluto facta sit antequam ejus dies cedat, quo-
niam anticipata soluto suspecta est, cum hodie tari sint qui
tempore convenio amplemptare promissa, Barat. dec. 108. n. 10.
72 per Magon. dec. 18. n. 6. Flor. 68. n. 8. ubi n. 7. referunt tenentes
oppositum, & hanc videat probabilitatem, quoniam in eis facta
sit aliqui urgente indicia veritatis, tunc potest hoc facere mer-
itum, ac prodebet juxta facti qualitates prudentis judicis
arbitrio.

Alias conjecturas curiositas perquirat, harum cumulo
contentus, ex quibus, vel carumratione de facili allarum
circumstantiarum efficaciam, confundens, vel iudex percipi-

tere poterit.

Quamvis autem conjecturis concurrentibus certa con-

clusio sit donec confessatam, pro vera in omnibus etiam

quoad tertii præjudicium habens esse, attamen quia

conjectura prædictæ præsumptivam, non autem necesse

est probacionem causans, hinc proinde concurrentibus

contrariis probacionibus, de dictis conjecturis nulla ra-

tio habenda est, vel etiam contrariis præsumptionibus,

Merlin. apud Salg. dec. 22.

Q[uod]a[m] si convenienter esse donec solvi vinculatum, vel

alii investiri, deindeque appearat soluta libera, adden. ad

73 Barat. dec. 925. in fin. Rot. dicta dec. 23. numer. 9. apud

Merlin.

Merlin. de pign. ubi concordantes; licet enim disc. 45
dictum fuerit omissione hujus cautela non tollere pri-
vilegium aut. res qua, ubi alias de veritate confit, tamen
ubi de veritate dubitatur, considerabilis hæc circumstan-
tia videatur.

76 Nona si super confessio[n]is falsitate judicium criminalis
institutum ita tractatum sit quod falsi suspicio vigere dicatur,
cum aliis de veritate confit, tamen ei de his quære, cum ea non
attendantur in prædictum iudicium præsumptio falsitatis pro falsitate
habeatur, in specie Rot. d. dec. 23. apud Merlin. de pign.
n. 11. & seqq.

77 Decima si confitens quamvis arte alieno non gravatus,
de recenti crimen aliquod patraverit, vel magnus exal-
latus contractit, in allegatis dec. 84. & 148. part. 10. recent.
cum aliis per Boff. d. 10. cap. 10. numer. 160.
ubi objectum removetur ex sola non applicatione ad fa-
ctum.

78 Et tandem conferunt omnes alia conjectura que supra
deducuntur in prima inspectio[n]e super puncto, an in dubio
confessio etiam ante matrimonium confitetur potius in fra-
udem, vel similitudinem, quæcumque spe futura numerationis facta
sed ut premisi, neque ad istas restrictus est illarum numeri-
bus, neque ista revera tanta fuit, aliqua siquidem rejecket
leguntur in dicta dec. 148. part. 10. recent. & prædictum oca-
væ super futuro investimento reprobata fuit in dicta Roma-
na dots 31. Januarii 1652. Bichio apud Salgad. dec. 3. alias
217. part. 11. recent. & prius indicata fuit levius, dec. 24. num.
17. part. 7. recent. quia negligenter dotantibus pacientibus de dicto
investimento non debet mulieri præjudicare, neque
quod ad favorem, & cautelem est inducere, retorqueri
debet in odium, idemque nil firmari potest pro certo, sed
totum judicandum ex facti qualitatibus, ex quibus eadem
conjectura in uno casu admittendre sunt, in altero re-
spicitur.

79 Fraus autem, vel simulatio in dubio non præsumitur, sed
per allegationem est probanda, Mantic. d. 21. 20. n. 23. & 26. Grati-
an. d. 20. 2. numer. 21. Fontanell. dicta claus. 14.
glos. p. 2. n. 44. Barbo. d. 6. p. lib. 1. n. 39. & 40. atque in con-
cursu conjecturaram, ac præsumptionum, si sunt inæquales,
attendantur majores, ac posteriores, ut per Rot. dicta
dec. 23. 9. & 24. part. 1. & 2. & dicta dec. 23. apud Merlin. de pign. n. 19. si vero fuit aquales, prævalentes quæ faciunt
pro veritate in exclusionem fraudis, vel simulationis, Gre-
gor. d. dec. 62. n. 11. Rot. dict. 24. nn. 20. p. 7. recent. quod tan-
men non videat tutum, quoniam dum regula est contra
confessio[n]em, hinc proinde potius dicendum venit, ut a
qualibus conjecturis invicem pugnantibus inter se destrui-
tis, vel debilitatis firma facta regula, juxta fuit tamquam ex re-
motione obstaculi, ut supra est infinitum, ac bene pondera-
tur in dicta Romana residui dots 8. Junii 1652. Melito.

Quare ita distinguendum crederetur, aut verfanum in casu quo confessio ad
præsumptam donationem de jure invalidam, atque non nisi per mortem cum silentio unitam confirmabile, & tunc certè creditoribus quavis posterioribus non præjudicat: licet enim hujusmodi confirmatione retrotrahatur
ad certos effectus, non tamen retrotrahatur in prædictum corum, quibus medio tempore jus quantum fuit,
ita mulieris donatariae jus reguleque de tempore mortis, quo confirmatione sequitur, ut sunt notissime conclusio[n]es, quas in his terminis notat Fontanell. dicta claus. 14. glo-
bos. part. 1. n. 73. sed si tacita donatione sit de jure valida
ab initio, vel ob iuramentum promissorium, juxta unam
opinionem, vel ratione inæqualitatis, quia nempe à viro
feme, vel ignobilis mulier juveni, vel nobili &c. & tunc pre-
servatum solum dicitur jus eorum creditorum, qui licet ten-
tare posterioribus, habent tamen adversus privatum cre-
ditorem anteriori potioritatem, vel etiam anteriorum
quam non haberent adversus dotem, utpote si in
confessio[n]e dotis sonante in donationem non adest hypotheca
expresa, ac sonantur non posse prædictam tacitam
competentem doti ex privilegio, quoniam hæc non est dotis
refutat confessio[n]e, ut creditores hypothecari posse hu-
jusmodi confessio[n]em contrahentes vincant mulierem do-
natariam foli personali habent, remanebunt ita præservari à
privilegio l. affinis, C. qui potior, per quod excluderentur si
ageretur de vero credito dotali.

Item mutans in reflectionem, vel conservationem, vel
empionem præferit anterioribus quibuscumque, tanta ter-
minus l. interdum, ff. qui potior. & l. later. C. ed. led non pre-
fert doti anteriori, ad text. n. 5. his conseq[ue]ntes, aurent de
equalit. dots cum concordantem per Covart. variar. libr. 1. c. 7.
numer. 21. Gratian. d. 20. 2. numer. 33. Amatref. 3. numer.

Z

Card. de Luca, Lib. VI.

27. Capit. Laur. consil. 117. numer. 37. cum seqq. cum aliis, disc.
166. & propterea si confessio importat donationem, & non
dotem, tunc isti creditores quamvis posteriores gaudebent
corum prærogativa contra mulierem donatariam, quoniam
hæc de donatione, non autem dote contendit.

83. Alii tertii interessati dicuntur illi qui titulo particu-
lari causam habent à viro confitentesque bona possident,
ut puta emptores, & de his dicendum venit idem quod de
creditoribus, quoniam isti quidem recognoscunt virum
in authorem, neque possunt habere iugis jus quam ipse
haberet, sed respectu evictio recte possunt inter credito-
res communiquer.

Computantur quoque ad hunc effectum ac frequenter
inter tertios interessatos fiduciomisfari, ac empheytia
vel feudaratu in quorum præjudicium confessio resulteret,
quia nempe agatur de detrahenda dote confessata ex fidei-
commiso, empheytia, vel feudo per virum posse, at-
que istorum relipetrum rigorose dicendum est id quod respec-
tum creditorum anteriorum notatum fuit, quia confessio
partier dirigitur ad tollendum jus quecumque, ac de tempore
confessionis vigeat jam præjudicium tertii, ut in specie Man-
tua dicto tit. 20. numer. 38. & est notatum dicto disc.
145.

84. Benè verum quod, tam istorum, quam creditorum re-
spectu, si confessio referatur ad spem futurae numerationis,
dos confessata non erit censenda vera dote, quies ipsam
mulier feisma dota, itaut eidem dotem reperiendi obliter-
excepit non implementi, fecis autem si alter illi qui dota,
cui confessio, vel acceptatio fiat sub dicta spe, quia respe-
ctu mulieris dos habenda est pro excede, ut obseruat Rot. in
d. decr. 3, apud Salgad. alia decr. 27. part. 11. rec. nisi acce-
ptatio facta sit ex more Regionis pro faciliori dotti confe-
quitione ut supra.

85. Tertius quoque dicitur Fiscus, in cuius fraude confessio-
nes hujusmodi fieri solent, atque de isto dicendum est
idem, quod de creditoribus, cum eadem distinctione, an
att. vel post ius quecumque, & sic ante delictum, vel post,
& si ante, an tempus sit fatus proximum, itaut dum con-
fessio facta est, de futuro delicto probabilitat sit cogita-
tum.

86. Item inter tertios interessatos considerantur filii prioris
matrimonii quibus per patrem binubum in indirecta fraus
fieri posset, quia nempe neverca sub figura dote plus de
bonis viri consequi posset quam quilibet ex filiis, contraria
positum est in l. b. adit. 11. C. de secund. nupr. & haec
fraus per mulierem quoque committi posset, figurando se-
cet majoris, ac excellens dote quoniam enim constituit, & ac-
cepit, ut ita sub colore lucri plus de eius bonis consequatur
vir quam quilibet ex filiis, Gregor. cap. 173. num. 8. &
seqq. Buratt. decr. 873. numer. 3. ubi receditur a precedenti-
bus, Rot. decr. 50. num. 3. & seqq. p. 5. recent. que sunt in ea
bononitem, quaque habentur decisiones confirmatoriae
coram Merlino, Fontanell. cap. 39. glo. 1. p. 1. ex num.
51. atque ita concilianda venit opinione diversitatis per
eundem Fontanell. relat. ut nempe stante potentia dicti
præjudicii procedatur in ponderatione conjecturarum, ac
præsumptionum, eodem modo quo si de creditoribus, vel al-
terius tertii præjudicio ageretur; non videtur tamen filii
repudiant melioris conditionis quam repudient creditores
veri contendentes de causa onerosa, & damno vitando, cum
in effectu filii contendant de lucro, atque lucrativam causam
foveant, quidquid in contrarium tenet. Hodie in leg. hac
adit. q. 24. ex numer. 53. cuius fundamenta stringere non
videtur, atque argutor est superdicta ratio in contrarium
deducatur; solum vero in causo quo confessio conferat facta sub
seqe futurae numerationis, quique veritas deinde degenerat
ex conjectura resultante in lapidem temporis, tunc videatur con-
siderabilis inter creditores, ac filios, ut facultas illi,
quam isti lapsus dicti temporis præjudicet, quia credi-
tores potuerunt opponere dictam exceptionem, seu non fi-
lli parente vivo, quod est observandum.

87. Et generaliter tertii interessati considerantur omnes ad
successiōnem honorum viri, vel mulieris ex pacto, vel
Statuto vocati, quibus sub colore dote, vel lucrum
aliqua pars successiōnis autem posset, ita quo dote ti-
tulo dote intret facultas disponendi, que alias non intrat,
per Buratt. loco proxime cit. Gregor. ad addit. decr. 173.
& 188. Rot. dicta decr. 59. part. 5. recent. Coccin. decr. 388.
num. 1. & 3.

88. Multa quoque ad materiam dotei confessata occasione
disputandi, an pro ea competat privilegium tacite hypo-
theca, obseruat Merlin. de pignor. lib. 3. queſt. 38. atque

aliqua super eadem colligit Bossi. dicto cap. 10. numer. 227.
apud quem pauca remanent observanda, que hic ordinatio
apud dote non finit; de hoc tamen prærogatio tacite hy-
potheca quam de aliis prærogatiis dotalibus præconita
dicta terminorum distinctione facilis est compendiosa refo-
luto, ut scilicet quoties versamus in causa quod confessio
probis veritate dote, intret omnia prærogativa, quia quoniam non censetur dote confessata, sed vera, quod ceterum
procedit ubi dos remanet in terminis confessata intervi-
num, & dotantem, sed quod uxorem habenda est pro ex-
acta, quia & tunc in ordine ad uxorem est dote vera; quo-
ties autem versamus in causa quo confessio non probet ve-
ritatem, sed referatur ad fraudem, & simulationem, tunc
viam est quætere de prærogatis, dum deficit etiam debiti
substantia.

Si vero confessio referenda sit ad tacitam donationem,
tunc sive importet donationem morte confirmabilem, si-
ve à principio validam, prærogia non intrant, quia ve-
re non est dos, sed donatio, nisi judicetur ex facti circum-
stantiis donatio talis natura, ut importet validum donum
augmentum, seu donationem propter nuptias, quibus &
si non omnia, plura tamen prærogia communicata sunt,
cum tunc dicantur hujusmodi prærogativa competere, non
tamquam dos, sed tamquam augmentum, seu donationi
propter nuptias.

Supradictum tertius inspectio quod præjudicia ex do-
89. tate confessata relata sunt eidem mulieri, quia nempe maritus
confiteatur receperisse a patre, vel fratre mulieri, seu alio tem-
pore, quia soluta caufet exclusionem à successione feudalium,
vel allodialium, quam alias non caufat, si tantum promissa
est, juxta not. sub tit. de send. disc. 14.

Quae constituta videatur iam regula generalis nega-
tiva, non ex ratione tacite donationis, vel exceptionis
de non numerata, sed ex ratione, seu regula generali, ut
confessio unius non præjudicet tertio venienti jure pro-
prio, ac independenti a confiteente ab aliis administriculis,
ut in his terminis ex Iherusalem in cap. 1. de causa successioni
num. 24. notantur Statu. consil. 44. & leg. 1. & consil. 519.
num. 3. & seqq. Gratian. de cpr. 13. in fin. & 362. num. 2. ad ma-
trimoniū consilium, prout consuli possumus alii de hoc puncto
exclusionis agentes dicto disc. 14. cum rarissimus, & quasi
nunquam ad proximam deducibilis videatur casus iste, vel quia
omnino fit inverisimile quo vir, nisi mulier sit aperius
vel fatuus, hujusmodi confessione simulare vellet, ut præjudicet uxori in ea successione de cuius comodo ipse
probabilitat participare debet, vel quia impossibile
fit dari datum in quo confessio omnino rada sit conjecturis
pro veritate, vel simulatione facientibus, & hoc cum pre-
supposito, quod dos soluta sibi viro infixa uxore aperte sit ad
exclusionem, quoniam attenta alia sententia, que neque est
certa, quod soluto dote facta sit sufficiat, ut d. disc. 14. de
falsa fructuaria est hac inspectio.

In confessione dote facta post solutum matrimonium,
tunc quia neque prohibet donationis, neque ostentatio-
nis, vel spesi ratio est considerabilis, intrat sola inspectio
fraudis, quae creditoribus, vel alias interessatis resularet,
ideoque confessans dictis tribus rationibus, in quibus re-
gula generalis negativa in dubio fundatur, putarem con-
stituendum esse regulam affirmativam, ut nempe confessio
probet veritatem, quoniam ubi punctus reducitur ad
solam rationem fraudis, hec in dubio non presumitur tam-
quam sonans in delictum, sed ab allegante probanda est,
ut est dictum supra, nisi indicia, vel conjectura concurredant;
de aliis ad materiam dotei confessata videatur exponere
Capill. post hanc scripta visum in tract. de alim. alia 8. tom.
contr. cap. 36. §. 6. apud quem pauca inveniuntur
hic non delecta, & habetur etiam actum supra, discr. 72. cum
pluribus sequentibus.

ANNOT. AD DISC. CLIX.

Et etiam notatum supra, ad discr. 72.

De fructibus bonorum dotalium, tam naturali-
bus, quam industrialibus, & civilibus, dis-
cretis tamen ab usuris debitibus pro dote quantitatibus,
quoniam viro debeantur, ac de illorum divi-
sione inter conjuges, eorumque respective hæ-
redes.

S U M M A R I U M.

1. Agitur hic de solis fructibus veris ex dotei perceptis,
non de usris, intersusris crediti quantitatibus, vel
fructibus pignorum.
2. Distinguuntur materia in duas inspectiones, prima inter-
dotantem, & dotatam abque interesse viri, secun-
da quad virum, & quod primam subdivisumur
3. Fructus rei legatae, vel definitae pro dote futuri mat-
rimonii incerti, an spicentes ad mulierem legatariam an-
tegum matrimonium sequantur.
4. Quod de fructibus rei promissa, vel definita pro dote cer-
ti matrimonii ante illius effectionem.
5. Et quid de fructibus post matrimonium, ex constante, vel
solute, quatenus agatur de solo interesse mulieris, nec
vir sit in causa.
6. Distinguuntur tempora super inspectione fructuum, quan-
do spicentes ad virum, & quando ad dotantem, vel ad
iustam mulierem &c.
7. Sponsi de futuro non facit suos fructus bonorum dotalium,
sed vel augent dote, vel cedunt ipso iure in solutionem
summe debitis.
8. Quid ubi dos consistit in quantitate, pro qua dantur bona
affirmata.
9. Sponsi ferens onera matrimonii, an faciat suos fructus
dotti, distinguuntur plene plures causas pro dilucida-
tione articuli.
10. Vir putatus bona side facit suos omnes fructus consum-
ptos, sed non facit exstantes nisi ad ratam onerum, &
quando dicantur existentes necesse.
11. Etiam exstantes non restituit post triennium, quia pre-
scripti, quod declaratur.
12. Vir putatus male fides eos non facit suos, sed an
repetat expensas, & quid ubi mulier non est in mala
fide.
13. Pro tempore quo contractio matrimonio vir moratur in
domo socii, ibique dimenta percipit, an faciat fruc-
tus suos.
14. Fructus bonorum dotalium constante matrimonio sunt
vari, etiam si sunt magni, & onera matrimonii ex-
cedant.
15. Dote restituta constante matrimonio ex causa assecu-
ratis ob inopinata fructus derivatis necessariis pro oneri-
bus matrimonii pertinentibus ad creditores viri, qui non po-
tent est non obligeantur.
16. Ad factendum fructus suos requiritur traditio bonorum,
& recessentur notabiles effectus inde resultantes,
quod vir ante traditionem non exercet iusta honoris-
ca, electiva, vel juris dictionalis &c.
17. Traditio, ad prefatam facta, & quando.
18. Posse virum corporalium, & incorporalium ad heredi-
dem non in anni finit, actuali apprehensione, fecit au-
tentia in cessionario ad quem pro incorporalibus transi-
stentia confitente in iuris, vel intercessori dotalibus sermo-
nem fit, nisi quatenus sub istarum titulo illorum perceptio
vel debitu indicatur.
19. A quo tempore traditio quam constat sequuntur esse, pre-
sumatur quod evenit.
20. Fructus debentur proper onera matrimonii, & ideo si ha-
bit supportantur a patre viri, hinc, & non viro fructus de-
bentur.
21. Invalidum est pactum, ut vir ferat onera, & fructus per-
tinentiam ad uxorem, & quid de hujusmodi pactis, que
super notabiles fructuum parte fieri solent inter nobis
les, & magnates.
22. An valeat pactum, ut vir dotei fructus consequatur, sed
uxor, vel dotans ferat onera, vel submissis frat-
ernis.
23. Vir non ferent onera ex propria culpa, fructus non de-
betur, & percepit restitutor, secus facta culpa mul-
ieris.
24. Quid ubi neuter est in culpa, sed de facto virum aliquo
tempore separati.
25. Non facit fructus suos maritus etiamque onera supportat
pendente iuste super avortio eiusdem viri culpa intentato.
26. Dote nulliter constituta, vel ex inhabilitate persone, vel
ex qualitate bonorum inalienabilium, vel ex resis-
tencia Statuti ultra eius taxam, vel ex alio defectu, an de-
beantur ex fructus viro.
27. Fructuum appellatione quid veniat, & an requiratur
quod renatur, ut dici possint fructus.
28. Silvarum, nemorum, vel arborum incisio, an dicatur fru-
tus. Card. De Luca, Lib. VI.

Et, & quando silva dicatur cedua necne.

29. Lapidicina, ut omnia alia mineralia, an & quando di-
cuntur sese in fructu, & lapides & mineralia pertinente
ad virum tamquam fructus, vel ad mulierem, ut pro-
prietas, & quid de thesauris, & Statutis.
30. Nix an sit in fructu, & de materia novis aliqua.
31. Emolumenta protocolorum, an dicantur fructus.
32. Jurisdictio castri dotalis dicatur in fructu, jus presentan-
di, ius eligendi, ius dandi votum &c.
33. Soluto, vel separato matrimonio, fructus bonorum, que
data fuerint estimata, pertinent etiam ad virum.
34. Quid ubi sunt data estimata, sed cum pacto, ut sit in
electione aliquibus conjugibus rem, vel pretium dare,
sem petere.
35. Fructus bonorum stabilius in estimatorum statim soluto
matrimonio pertinent ad mulierem.
36. Sed quid de bonis estimatis ubi vir se decollat, ita mul-
ieris prærogatio legis in rebus detur vindicatio ad
rem suam.
37. Quid dicendum est de fructibus mobilium.
38. De divisione fructuum pendentium in illo primo anno
quo matrimonium contrahitur, an & pro quarata per-
tinent ad virum, & pro qua ad dotantem.
39. De multis effectibus notabilibus refutantibus ex dicta
inspectione, num fructus pendentes primi anni fini viri,
vel dotantis, antigen enim dotem, ac lucrum, aliaque
operator, ut ibi.
40. De divisione fructuum pendentium in ultimo anno soluto
matrimonio inter mulierem, & heredes viri, vel viri
& heredes mulieris.
41. Annus ab hunc effectu non solari 12. mensium, sed
pro unicâ fructuum perceptione sumitur, & bene, dan-
tur exempla.
42. Caſaſia Ecclesiastarum Urbiſ quare licet locare ad novem
annos.
43. Si unus annus est sterilis, alter sterilis, an ubertas unius
annii cum sterilitate alterius in hac divisione venias
compensanda.
44. De aliis ad materiam divisionis fructuum remissive.

D I S C . C L X .

- Iec: sub nomine fructuum dotalium veniant apud foren-
ses, nedum illi, qui ex ipsis bonis dotalibus jure domi-
ni, vel quasi percipiuntur, sed etiam qui ex re non dotali-
bus debitorum pignori data proveniunt, ac etiam qui ex
dictis pecunia retractatione tamquam ulira, seu inter-
furia petuntur, atramer in praesenti discr. de sola prima spe-
cie agitur, de duabus tamen sequentibus, que in omnibus eis
dicitur terminis, ac regulis metuntur, tractatio erit in dis-
cussione. Proinde hic stricte videndum est de fructibus,
qui ex ipsis bonis dotalibus immediatae proveniunt, tam-
quam coram accesso intrinseca; de accessione vero extrin-
seca confitente in iuris, vel intercessori dotalibus sermo-
nem fit, nisi quatenus sub istarum titulo illorum perceptio
vel debitu indicatur.
- Præformatum igitur fructuum distinguenda est materia in
duos articulos, sive inspectiones, primo scilicet, super fruc-
tibus, qui ex bonis actu, vel destinatione dotalibus prove-
niunt, in ordine ad controversias inter dotantem, ac dota-
liam, nullo viri interesse admittor, & secundo de eisdem in or-
dine ad ipsos conjuges, vel sponsos, fecundum virum, & mu-
lierem, aut etiam inter virum, & dotantem, tam constante
matrimonio, quam antea, & postea.
- Quod primatum, tres causas veniunt distinguendi; primus
est in bonis adhuc non effectis dotalibus doti definitis, ab-
sque tamen actuali constitutione dote, puta quia puella
per actum inter vivos, vel ultima voluntatis à patre, vel alio
assignetur, sed relinquatur fundus, vel dominus &c. pro eius
futura dote; alter est in bonis assignatis, vel promis-
tis pro dote ex causa certi matrimonii constituta, sed adhuc
verē dotalibus non effectis, quia matrimonium non sit
sequutum; & tertius est in bonis verē dotalibus,
quia dote constitutio ac matrimonium jam interve-
niunt.
- In primo casu (qui verē ad materiam dotei non per-
tinet), tenuiſ ſolū pender à qualitate facti, quo posito
intrant termini generales cuicunque privato applicabiles
an scilicet, ita res legata, seu tradita, vel assignata sit,
quod eius dominum incontinenti acquiratur mulieri, cum
fructus dicantur pars, ac sequela domini: Vel si neque
taliſ efficit voluntas legantur, seu assignantur, id tamen pro-
veniat ex potentia legis, quia nempe dotei sequitio
dat

dat loco legitime, ex cuius peculiari natura resulteret debitum fructuum ab ipso initio, quo ipsius consequenda ius aperitur fuit; verum hoc, ut premisi, potius legitimæ, ac legatorum, vel donationis materiali percutit, quam doris, cuius ratione nil speciale considerandum videtur, dum verè non est dos, nisi impropiè, & cum impropriatione remota, arque hic est unus de principalibus effectibus resulstantibus ex quæstione, an dos succedat, nec ne loco legitime.

Et quamvis disputatione aliquando contingat, an supposito quod dos succedat loco legitime, puerula que in frumento, vel aliorum dotare debentium domo alimenta percipit, hos fructus petat, alimento numerum computatione facta, vel potius illa succedat loco fructuum, juxta decis. Franc. 519. aliasque autoritates habeat hæc specie, loquentes de quibus aliis; artamen hoc, ut premisi, materiali dotalem non percutit, & pro muliere stat regula, nisi mos regubis, seu aquitas, vel aliae facti circumstantie diversimode potuerint, ut ex his practicatum legitur apud Franch. ut supra.

In secundo autem casu doris jam constituta pro certo matrimonio adhuc non sequitur, procedendum pariter ve- nit cum eadem distinctione, an scilicet constituto sit pura, vel conditionalis, quantum si est ab initio pura transiens in donationem, itaut matrimonium sit potius causandi quam essendi, tunc mulier tamquam domina huius fructus percipiet ab ipso initio quo rei dominium na- cert, neque in his terminis materiai doris quidquam specialitatis habet, & è converto est conditionalis, ut regularis eius natura exigit, tunc nullo modo agi potest de fructuum pertinencia ante conditionis suspensio implementum.

Tertio vero casu doris verè constituta, ac effectuate per matrimonium, quod doni nomen, ac efficiunt tribuit, & tunc matrimonio durante, vel circumscrip- tis viris, qui nempe absens, nolens, vel alias impeditus matrimonio onera non ferat, nulla videatur cadere quæsto per quam tales fructus mulieri denegantur sint, atque doranti tribuendi, nisi accedente ab initio validi con- ventione, vel nisi in casu quo juxta unam opinionem, etiam constante matrimonio dos doranti restituenda sit, vel nisi dorans ferat onera pro quibus fructus debentur, ad quod conseruantur quæ habentur proxime infra in quarto tempore intermediate inter matrimonium, & supportationem onerum à viro.

Matrimonio autem soluto per mortem viri, neque valido pacto in contrarium urgente, ita ut sola iuris dispositio at- tendenda sit, decisio penderet à qualitate doris, an sit pro- fectionis, vel adventitiae, quoniam cum primo casu ad patrem dotantem confirmationis reverti debeat, non videatur dubitandum quin ad illum quoque speciem fructus, tamquam effectus, & sequela domini fecus contra- ex eadem ratione dominii existens panes mulierem, ex donis & ceteris juris principiis.

Quo vero ad secundam inspectionem, in qua totus pra- sens discursus verius videatur, quinque tempora pro clariorri materia dilucidatione distingue consideranda sunt. Primo scilicet iuria quo procedit matrimonium, in quo per sponsum de futuro fructus, vel sicut percepti, vel pra- tendantur. Secundo matrimonii putativi. Tertio quod in- termedius inter matrimonium, & initium susceptionis onerum matrimonialium. Quartu illud constantis matrimonii, utique ad dissolutionem, vel separationem; & quinto, for- luti matrimonii, vel thorii separati.

Agredimur igitur prius, regula est negativa, ut nempe sponsus ante matrimonium non faciat fructus, sed illi potius augeant donem, ad text. exp. in 1. 7. si ante 6. ff. 1. matrim. leg. de fructus 8. 1. & leg. si for- 7. 1. 8. ff. de juri. 2. & post repentes communiquer. Bar. in dicta leg. si ante. numer. 1. & leg. de divisione. numer. 4. Mantic. de tacit. libr. 12. 12. 29. numer. 4. Fontanell. claus. 6. glos. 2. numer. 1. numer. 24. O. feqq. Boss. dictio cap. 20. numer. 24. Cyriac. convar. 32. numer. 7. & 8. licet iste loquatur in terminis viri purativi, sed generaliter admittit aquitatem in Azonis. A quo in foro recendimus non est, quoniam de tali animo sponsi non constet expressæ, quoniam ex dicta aquitatem subinfliguntur tacitus, sed si adit expressæ res fit clarior, ut per Barbo. numer. 9. & 12. in principio, dum hujusmodi couclusio etiam si fructus excedant onera, nullam in iure patitur difficultatem, sicut sponsa liberat suorum bonorum administrationem ad text. in 1. dictio fructus, & iure juri. 2. de juri. 2. de juri. ex leg. statutaria mulieribus etiam majoribus interdictum est contrahere absque certa solemnitate, quo causa observanda sunt quæ in materia doris constituta per mulierem cum solemnitatibus, vel sine habentur.

bitum viri erga dotantem ex alia causa, ipso iure in debitum doris comprehendendum.

Concluio præfata est indubitate quætores versamur in rebus veræ dotalibus, quia nempe in eis tamquam inestimatis dos constitut, atque in eo tempore quo sponsus sponsam non aluit, neque matrimonii onera substituit; difficultas verè est quætores aliqua ex præmissis circumstantiis accedat, vel quæ felicitate rite fuerint sponsi estimatae vera solitudo sonante in emptionem, & venditionem, vel quia prædicta onera substituerit.

Et tunc primo casu videatur dicendum quod fructus & pertinente sponsum ratione dominii, quia cum uno dos dicatur confittere in quantitate, fuit in pretio terum, vel potius illa succedat loco fructuum, juxta decis. Franc. 519. aliasque autoritates habeat curatorem necne, quod latè disputant Barbo. ex n. 12. ad 24. attamen ferè supervacanea videatur hæc disputatio, siquidem aut fructus oneribus respondent, vel non sequuntur, & frustra disputationem, quoniam, sive sponsus faciat eos suos, sive non, sonat in idem, atque est circuitus inutilis, nam pretendere potest sumptus alimentorum ex eisdem fructibus deducendos, ideoque prudentem, ac utilem actum gestisse videatur sponsa ita se sponsa tradendo; aut fructus excedunt sumptus alimentorum, & onerum, sed in modico, & adhuc non videatur de illo aliquo ratio habenda, nam prudentius actus est, ut puerula jam nubilis paternaque custodia carens, puta quia sit absens, vel mortua, ita tradat se, ac sua gubernanda sponsa, vel futuro fero, us sub istorum custodia vita vivat, quæ ut ob modum casum fructum parvum subiaceat periculis, maximè quia modicum damnum in fructibus recte videatur compensabile cum commode melioris administrationis, & gubernii bonorum penes sponsum, vel locorum, quæ penes extra nos administratores, ideoque ex præmissis rationibus ac usi communis non videatur super rigorosum legum subtilitatem infundendum.

Aut vero excessus est magnus, quia scilicet fructus bonorum longe supererent quantitatem onerum, quæ in sponsa de futuro non sunt adeo gravia, neque honorificentia legibus subiecta, ut sunt ea quæ in uxore requiruntur; & tunc non videatur ad quid proficere, qui vel non sufficit, vel non est necessarius. Siquidem ubi evidenter constat de damno, vel prajudicio actus, nil curarunt de autoritate curatoris, ac praefecta, judicis, & quacumque majori solemnitate, quæ numquam supplet cauam, unde indistincte adverius actum tamquam laetivum, ac prajudiciale videatur mulieri concedenda facultas venienti, quatenus expresse per eam itatis gestus, nam si veretur in actuatio fructuante respetat legi & à fo- la facta traditione, tunc quæ in voluntas regulanda est à potestate, neque unquam lex fingit, seu presumit actum illicitum, non intrat ea presumpta donatio, quæ in calu precedentem dictum est ad equitatem falem induci; sed potius presumendum est actum nullus gestus eo modo, quo de jure fieri poterat, & debebat.

Neque facit consideratio, an fructus sint de illis qui servando servari possunt, necne, iste namque subtilitates relinquuntur potius videantur scholasticis pro juvenum ingenii exercendis, quam in foro attendantur, siquidem datum excessu, nullum in iure patitur difficultatem, sicut sponsa liberat suorum bonorum administrationem ad text. in 1. dictio fructus, & iure juri. 2. de juri. ex leg. statutaria mulieribus etiam majoribus interdictum est contrahere absque certa solemnitate, quo causa observanda sunt quæ in materia doris constituta per mulierem cum solemnitatibus, vel sine habentur.

Cum autem ista conclusio proveniat ex tacita donatione, seu compensativa, ex remunerativa assignatione, quam censetur sponsam facili sponso, hinc proinde sequitur, quod si vel per expressas probations, vel etiam prelumptuas constet de animo contrario non donandi, illa debet cessare, tamquam ex cessante fundamentali ratione; quod sane venit intelligendum quatenus sponsa, vel patri onera ferendam animus sit ab initio, seu ante perceptionem sit recte cognitus, quia tunc videatur adesse potius donatio ex parte sponsi, qui sciens sponsum velle fructus esse suos, granitam ejus substantiationem, ac dictis administrationem fulcepisse videatur; secus autem si id sponsi, vel patri cognitum non esset, tunc etiam si fructus bona fide percepti, & consumpti sunt, videatur ab illorum restituzione omnino excusandis, quia cum juste credere potuerit in sponsa aduersi illum animus, quem lex vel recepta D.D. opinio supponit, hinc veritus dicitur in bona fide, quæ à perceptori contemptumque fructuum restituzione excusat, cum immo nec bona fides posse requiratur, sed sufficiat abesse malam, ut alius non semel in precedentibus dictum fuit, neque in correspodi- vis sufficeret contrarius animus unius partis alterius ignotus, Mantica. decis. 166. numer. 7. cum aliis supra, dict. 27.

Vetrum si fructus extant, & tunc cum nullum habeat titulum, ob quem sponsus illos prætendere valeat suos, videatur quod specient ad sponsam cum onere tamen folvendi de illis quidquid à sponsa in eis alimoniam, alioquin onera fuerit erogatum, atque in hujusmodi alimentorum, ac onerum taxatione veratur judicis arbitrium; cui tota materia taxationis alimentorum remissa est, inspectio locorum, perforiarum, & temporum qualitatibus, ac regulando arbitrium, non eo modo, quo super futurorum taxatione impartendum est, sed prout onerum supportatorum non affectata qualitas postulat; si enim sponsus, vel ejus pater sub iusta creditulitate perimenta dictorum fructuum, etiam quoad se ipsos ampliores sumptus fecerint, quam necessitas, vel corum conditio alias postulaverit, tunc non videatur debere esse in domino, atque sub legislis fiducia, justaque credulitate remanere deceptum & deapauperari.

Solutum etenim est, traditione non sequuta verus fructus non fieri sponsi, cum & in viro requiratur traditio in infra.

Secundus casus est ubi sponsa in majori ætate constituta, liberamente suorum bonorum habens administrationem, le ipsam, ac dote tradidit sponso, vel ejus parti alendam, & gubernandam, qui causus (& si non frequenter) est contingibilis, quia nempe defectus ætaris, absentie, vel infirmitatis concordat ex parte sponsi, ut aliquando vidi practicatum, & tunc licet de stricta iuris censura dici potest fructus ex dicator per sponsum, vel ejus patrem perceptos non efficiunt, quia sine matrimonio, neque dos, neque onera dotalia considerari possunt, atque farus effector consideratio iure facta inter virum, & sponsum, cum nec illi faciat suos fructus, nisi quatenus onera substitutæ, ex deducitis per Barbo. subsp. numer. 4. circa finem, & 5. attamen ex equitate considerata per Azonen in summa Cod. de juri. dot. numer. 28. quem sequuntur glof. & Bart. in dicta leg. scire, magis communis, recepta est opinio ut fructus prefaci tamquam tacitum datum in compensationem, seu remuneracionem onerum specient ad ferentem onera, ut receptum dicit Bald. Novell. combinat. 1. numer. 18. & admittit Barbo. in dicta leg. scire, numer. 4. circa med. numer. 8. & 12. utroque in principio, quamvis innomeris intermedii more dicti scholastici contrarium eret prober, atque hanc opinionem post Gabr. conf. 54. numer. 9. lib. 1. Gozadini. conf. 33. numer. 3. & alios pragmaticos, tamquam certam supponunt Gradian. dictio. 244. numer. 1. & 2. q. Mantic. de tacit. libr. 12. 12. 29. numer. 4. Fontanell. claus. 6. glos. 2. numer. 24. O. feqq. Boss. dictio cap. 20. numer. 24. Cyriac. convar. 32. numer. 7. & 8. licet iste loquatur in terminis viri purativi, sed generaliter admittit aquitatem in Azonis. A quo in foro recendimus non est, quoniam de tali animo sponsi non constet expressæ, quoniam ex dicta aquitatem subinfliguntur tacitus, sed si adit expressæ res fit clarior, ut per Barbo. numer. 9. & 12. in principio, dum hujusmodi couclusio etiam si fructus excedant onera, nullam in iure patitur difficultatem, sicut sponsa liberat suorum bonorum administrationem ad text. in 1. dictio fructus, & iure juri. 2. de juri. ex leg. statutaria mulieribus etiam majoribus interdictum est contrahere absque certa solemnitate, quo causa observanda sunt quæ in materia doris constituta per mulierem cum solemnitatibus, vel sine habentur.

Cum autem ista conclusio proveniat ex tacita donatione, seu compensativa, ex remunerativa assignatione, quam censetur sponsam facili sponso, hinc proinde sequitur, quod si vel per expressas probations, vel etiam prelumptuas constet de animo contrario non donandi, illa debet cessare, tamquam ex cessante fundamentali ratione; quod sane venit intelligendum quatenus sponsa, vel patri onera ferendam animus sit ab initio, seu ante perceptionem sit recte cognitus, quia tunc videatur adesse potius donatio ex parte sponsi, qui sciens sponsum velle fructus esse suos, granitam ejus substantiationem, ac dictis administrationem fulcepisse videatur; secus autem si id sponsi, vel patri cognitum non esset, tunc etiam si fructus bona fide percepti, & consumpti sunt, videatur ab illorum restituzione omnino excusandis, quia cum juste credere potuerit in sponsa aduersi illum animus, quem lex vel recepta D.D. opinio supponit, hinc veritus dicitur in bona fide, quæ à perceptori contemptumque fructuum restituzione excusat, cum immo nec bona fides posse requiratur, sed sufficiat abesse malam, ut alius non semel in precedentibus dictum fuit, neque in correspodi- vis sufficeret contrarius animus unius partis alterius ignotus, Mantica. decis. 166. numer. 7. cum aliis supra, dict. 27.

Sed & in casu quo juramentum non accedit, vel obmag- nam lassitudinem non impediat restitucionem, fatus expediet per mulierem adulam sed minorem hos fructus expedito donari cum autoritate curatoris quatenus habeat, quia nisi ex- cefus sit adeo magnus, quod in enormissimum lassitudinem, atque præsumptum dolum bona fide exclusivam redolcat, excusabitur sponsus à perceptis, & consumptis, atque re- spectu extantum verè, vel interpretative, cum actus non sit nullus potest, sed veniat relucidens, quatenus mulier velit, ita ut interim habeat implicitum statum validitatis, non augeantur ipso jure, quod fatus expediet ad plures effectus inde resultantes, quod non videatur dicendum de actu tacito, quoniam ille est intelligendum, prout de jure operari datus augmentation in excusis, juxta regulam initio constitutum.

Quartus est casus puella infra nubilem, seu pupillarem atetare constituta, de quo plene agit Bald. Novell. dicta combinat. 4. numer. 21. & videatur dicendum in omnibus idem quod supra in minore dictum est, cum hac tamen

differentia, quod si minor donat expesum dictum excessum fructuum, in quo tota est queſtio, actus valet ipso iure quamvis reſciſſio ſit ſubjectus, ſed ſi puerla expreſſa donis, auctoritas intercedat, actus quad ex eſſum prafatum eft nullus ipo iure, ac propter ea co iplo augent de tem; item quod in pupilla ſunt impracticabiles illa caute la, qua ad ſubſtinentiam donationem faciam à minori adhiberi poſtū, ut eft in ſpecie juramentum, ſed, ut dictum eft, queſtio procedit in excelle notabilis, qua ad fructus eſſent oneribus proportionati, vel quam in modico excedent, inianis eft in ſpecie.

Quintum caſum ponit Bald. Novell. combinat. 6. numer. 22. ubi contracta ſunt ſponſalia de preſenti, qua ex defectu a reſtaurant, vel altero non ſubſtinentur, ſed talia partes ab initio cediderunt, & hic reſcipit ſecundam membrum principalis diſtinctiōnis initio conſtitute, nempe circa tempus matrimonii putati, de quo in proxiſe ad illud primū mem brum ponit de futuro.

Ceterum qua de puerla minori, vel pupilla dicta ſunt, procedunt reſpectu fructuum ex bonis, qua cum ſe ipſa ſpon ſio ſub titulo dotti tradidit, vel ab administratore tradita ſunt, feſus autem reſcipit fructuum ex bonis qua pater puerla, vel alter doctans de ſua tradidit, qua si pater, vel alius puerlam futuro ſpoſo, vel eis pater cum futura doce de proprio tradat, cum tunc nullum exinde refutetur minoris, vel puerla preſudicium in bonis propriis, atque ille qui tradit libera tam habeat fuorū bonorum administrationem, hinc non videtur poſte dubitari, cur ſponſus ferens onera, dictos fructus non debet facere ſuos, ut bene obſeruat Bald. Novell. combinat. 2. numer. 19. niſi etiam doctans eodem defectu labo ret, qua sit etiam pupillus, vel minor, qua caſu procedendum eft cum eſſum diſtinctiōniſ, de quibus ſupra in puerla fe ipſam traideſt.

Prout eft in caſibus valida donationis diſtinctum fructuum ſupra tam expreſſa, quam virtualis, & tacita, res de plato proceſt, quoties matrimonio perduceretur ad effectum, ſi vero illud non ſequatur, & tunc cum regulis ſit, ut donatio facta per ſponſam ſpoſo, vel eft contra intuſum futuri matrimonii refolutori ſi matrimonio non ſequatur, intrat diuitatio, an donatione refoluta, ſponſum reſtitutionem te nate; & Bald. Novell. diſta combinat. 1. numer. 18. circa fini verſiſ, ſi tamen contingit, brevibus ſe expediendo diſt donationem non refoluta, neque fructus reſpeti, qui a donatio eft ferre neceſſaria, rectius tamen Barbol. pof. numer. 10. obſer vat id demum eft verum ea parte qua donatio remuneratoria diſi potest, qua onerum ſupportatio, ac alimento rum educationi reſpondet, dum tunc futurum matrimonium fuit cauſa impulſiva, non autem finalis; ſed in excelle in quo non niſi ſimpliſ, & pura liberalitatis nomine appellandus eft actus, videtur diſcendum oppoſitum, ita enim ceneſur illis coſtēd fructus brevi manu ſibi ipſi vendiſſe, ac pretermi erogare, unde ſola queſtio videtur in excelle extantum fructuum ſuperantim onera.

Eſt licet Bart. & alii conſiderent quoad conſumptos, an in illis matrimoniales, vel alios conſumpti ſint, quaſi quod non niſi a reſtitutione conſumptorum pro matrimonio vir exſcutetur; contrarium tamen ex alio, verius reſpete purat Barbol. in diſta ſi ante n. 36, non per hoc enim, quod quis in alio ſuſt conſumpti, ergo factus eft locupletari, quoniam impendere poterit in eos uſus in quos alioſ non impendere bona ſua. Tunc enim dicitur quid ex eis locupletari, quando conſumptu tuſſer in ſuo in quoſ opus erat bona propria erogare, ut habemus in materia, fructum à viri percepitorum ex bo nis paraphernaliis, diſc. 168.

Sed quoad extantes, data bona fide, eatenſis illorum reſtitutioni locus eſt videetur, quoniam tam in triennio, eo ſequido elapſo inrate videetur praefcriptio, eodem modo datur quorūcumque mobilium, ut in terminis obſervat Cyriac. contro. 32. numer. finali; quod videtur verum data in muliere malā fide, ſi enī ea fuerit in bona fide, quia niempē crederit matrimonium verum, ac validum, tunc videetur adverſus hujiſmodi praefcriptionem illi competere apostolica, ſponſa ad domum ſponſi accedit, ac doctem tradat, nil videetur obſpare, cur ſponſus propter onerum ſuportationem dictos fructus perceperet non debet, quia videetur ſpecies impedimenti temporalis, quoties gradus conſanguinitatis eft talis quid diffenſatio, vel paſſim concedi ſoleat, vel ſaltem probabilitate ſperatur, ſecus autem ſi agatur de tali gradu, quod ſit deperata (per diſpenſationis, idque partibus notum ſit, quia tunc videetur attendenda, quia in ſtrada male fidei putati conjugiſ dicuntur, ſed raro, vel nunquam ultimus caluſ desperata diſpenſationis eft ad priuam deducibilius ad effectum de quo agitur, qua hec deſperatio non conſideratur, niſi in primo gradu, cum in ſe cundo etiam in aqua materia ſit arbitria, & aliquando

concedi ſolita; & haec queſad fructus bonorum dotalium ſponſi de futuro.

Secundum tempus in principali diſtinctione conſideratum eft illud matrimonii putativi, quando ſeſcitur in figura, ſeu opinione matrimonii vixerunt vir, & uxor, cum tamen veritas eft in contrarium, quia ob aliquam nullitatē verē matrimonium non aderat, & tunc prafatio hiſt tantum agi de fructibus veris ex iſis bonis percepiti, quorū traditio ſupponatur, non autem de uitius, vel interſurſiſ dotalibus, qua ob doctem non traditum in reſtaurationem onerum pretendentur, de quibus diſc. ſeq. habemus claram deſcriptionem text. in leg. inſularum 43. §. fructus, ff. ſol. marit. ubi diſponitur, quod viri exiſtent in bona fide, dummodi onera matrimonii ſup portaverit, exſculptur a percepiti, & conſumptis, etiam ſi metu onerum exceedant, non quidem propter onera, ſed ratione bone fidei, atque ita poſt antiquiores obſeruantur Bald. Novell. diſta part. II. combinat. 6. numer. 23. Barbol. in leg. ſi ante numer. 35. & leg. ſi cum doctem, ſ. fin. numer. 18. Fontan. clas. 6. gl. 2. part. I. numer. 18. & seq. Mantic. de ta citib. 12. tit. 30. numer. 14. Cyriac. contro. 32. & alii per Boſſ. diſc. 20. numer. 19. Quinimodo neque eft neceſſaria bona fides poſitiva, ſed ſufficiet abſeſſa malam, ideoquā media qua conſideratur, indubitanter habebit virtutem bone, ut alia occatione dictum eft.

Si vero fructus extant verē, vel interpretative, qua ſeſciuntur ex eius reſpectu effet vir locupletari, tunc eſt non faci ſuos, quoniam in bona fide veritas eft, dum nullum habet titulum lucrandi, non quidem illum matrimonii, cum verē deſit, minuſque alium bone fidei, cum hac suffrageant quod conſumptis, non quod extantes: bene verum quod accedunt bona fide, vel media, vir indubitate ex fructibus reſtinebunt expenſas erogatas, in oneribus matrimonialibus, ipſiſque rebus meliorandis, eodem modo, quo verē vir deſcedunt; neque ſolum deducere impensas neceſſarias & utiles paſſas pro oneribus matrimonii, (quaſi una ſententia) forte verior tribuit etiam viro putativo male fidei ſed etiam ſumpuousas, ac voluptrias, quatenus fructuum quantitas ſit talis quod eorum deſtuctionem patiatur, nequid em eft, ut bona fide poſſeffor non debeat effe in diuino, ac jaſcū ſei proprie, ſed etiam qua diſta ex penſis, videtur quodammodo non extare fructus, maximē qui jam ſunt colleti, atque a ſolo ſeparati; nil enim intereſt quod vir percepientis ex fundo dotali fructus qui valent centum, gratia majoris induſtriae conſiderat, ſed aequivalēt diſi potest, qua onerum ſupportatio, ac alimento rum educationi reſpondet, dum tunc futurum matrimonium fuit cauſa impulſiva, non autem finalis; ſed in excelle in quo non niſi ſimpliſ, & pura liberalitatis nomine appellandus eft actus, videtur diſcendum oppoſitum, ita enim ceneſur illis coſtēd fructus brevi manu ſibi ipſi vendiſſe, ac pretermi erogare, unde ſola queſtio videtur in excelle extantum fructuum ſuperantim onera.

Eſt licet Bart. & alii conſiderent quoad conſumptos, an in illis matrimoniales, vel alios conſumpti ſint, quaſi quod non niſi a reſtitutione conſumptorum pro matrimonio vir exſcutetur; contrarium tamen ex alio, verius reſpete purat Barbol. in diſta ſi ante n. 36, non per hoc enim, quod quis in alio ſuſt conſumpti, ergo factus eft locupletari, quoniam impendere poterit in eos uſus in quos alioſ non impendere bona ſua. Tunc enim dicitur quid ex eis locupletari, quando conſumptu tuſſer in ſuo in quoſ opus erat bona propria erogare, ut habemus in materia, fructum à viri percepitorum ex bo nis paraphernaliis, diſc. 168.

Sed quoad extantes, data bona fide, eatenſis illorum reſtitutioni locus eſt videetur, quoniam tam in triennio, eo ſequido elapſo inrate videetur praefcriptio, eodem modo datur quorūcumque mobilium, ut in terminis obſervat Cyriac. contro. 32. numer. finali; quod videtur verum data in muliere malā fide, ſi enī ea fuerit in bona fide, quia niempē crederit matrimonium verum, ac validum, tunc videetur adverſus hujiſmodi praefcriptionem illi competere apostolica, ſponſa ad domum ſponſi accedit, ac doctem tradat, nil videetur obſpare, cur ſponſus propter onerum ſuportationem dictos fructus perceperet non debet, quia videetur ſpecies impedimenti temporalis, quoties gradus conſanguinitatis eft talis quid diffenſatio, vel paſſim concedi ſoleat, vel ſaltem probabilitate ſperatur, ſecus autem ſi agatur de tali gradu, quod ſit deperata (per diſpenſationis, idque partibus notum ſit, quia tunc videetur attendenda, quia in ſtrada male fidei putati conjugiſ dicuntur, ſed raro, vel nunquam ultimus caluſ desperata diſpenſationis eft ad priuam deducibilius ad effectum de quo agitur, qua hec deſperatio non conſideratur, niſi in primo gradu, cum in ſe cundo etiam in aqua materia ſit arbitria, & aliquando

12 Viro autem exiſtente in mala fide, certum eft fructus ad cum non ſpectare, dum nullum habet titulum eos faciendi ſuos, ſive extenſe, ſive ſint conſumpti, quare tali caſu ſola queſtio eft quoad expenſas pro matrimonio oneribus paſſas, ac ſeſcitur caſus ex diſcis fructibus deducat, ſeu reſineat; & negativam indiſtincte ſentire videtur Bald. Novell. diſta part. II. in principiis numer. 16. Aſſirmatiſ verō quoad neceſſarias veriorē ex Caſtr. & alii reſpete probat Barbol. in diſta leg. ante numer. 10. & confut. 34. numer. 43. Fontanell. clas. 7. gl. 2. p. 3. numer. 50. Boſſ. de doct. c. 19. numer. 4. Giurb. dec. 1. numer. 18. Rota apud Merlin. de pignor. dec. 3. numer. 2. & ſequenter.

Quinimodo neque volens poſte vir remittere uxori, ſeu non querere illos fructus in preſudicium creditorum, cum enim ad illum ſpectent jure domini jam queſtiſ per contracrum, ita non eft nulli querere, led jam queſtum dimittere, quod in preſudicium creditorum fieri non poſte; diſpoſiti, ſiquidem text. in leg. autem ff. qua in frād. cred. procedit in iuribus quārendis, quorū acquiſitione pendeat ab animo acceptanti, ita ut ex ſolo actu negativo caueſt reputatio, ut eft in hereditatibus, & legatis aedonationibus buſſis factis abſenti &c. ſecus in queſtis per contractum preſudicium, impeditum provenit, de quibus Barbol. diſta leg. ſi ante,) quatenus tamen pertinet ad conteruum inter virum, & mulierem, vel ab eis cauſam habentes, videtur in illis ſitu dicendum idem quod ſponſis de fuoro diuino eft ſupra, quoniam data ſcientia, mulier ſe, ac ſua viro tradendo, ut in figura matrimonii cum eo viveret, atque patiendo illum jure viri fructus percepire, ejusque bona administrare, ac onera ferre, ita tacite videetur dictos fructus donare in compensatione onerum, ac remuneratione beneficii in cauſam gubernando, ac retinendo tamquam uxorem, licet forte ſicut tale locrum ramquam tupe a viro tamquam indigno auſtere poſter, quod tamen hic non firmatur, neque trahatur, attamen mulier tamquam donatrix non poſte quidquam ex eis prætendere, quatenus tamē ſit major, liberamente habeat fuorū bonorum administrationem, juxta ea qua eſt ſponſis diſta ſunt, cum diſtignoſat ratio diſeritatis, quinimodo major vigeat in preſenti.

13 Tertium eft tempus intermedium inter matrimonium, ac initium onerum, quod eft ſep̄e comingibile, quia nempe matrimonio contracto ad doctem tradita, ſponſi novelli per aliquod tempus perfeverent in domo patris mulieris, ibique alimenta, & neceſſaria percepient; illo autem caſu, aut eſer ſubministrat genero hacten alimenta ex paſto, & tunc quia hacten dicuntur pars doctis, eaque vi tenuerit reſtiture in forte, utique ipſe vir dicuntur forte onera de ſuo, & conſequenter facit fructus ſuos; aut ea ſubministratur ex benevolia, & tunc regula generalis videetur ſtar contra virum, dum eatus ipſe facit fructus ſuos, quatenus onera matrimonii ſublinet, ut probant jura clara, de quibus fuſt & inſtra, & ſcribentes paſſim.

14 Verum, indiſcretum minime rigorofum videetur regulas generalis in veſtas ita indiſcretē attendere, cum ſepe accidat ut ſponſis domum ſuam bene paratam habens, atque cum modeſo incommodo uxorem ibi gubernaturus ad complacentiam, & conſolationem faciat, vel ſocruſ, ut eis morem gereret, apud eos aliquo tempore moretur, ideoque illi actus de ſuā natura preſudicium, qui tamen geruntur, non ad propriam voluntatem & complacentiam, ſed in alterius conſolationem, & gratiam, non debent parare preſudicium facient, atque doctum ei, in cuius grātia ſicut ſunt; ut habemus in jure de oſculo docto ſponſe ſuſt inſtrumētum pro ea conſolaſtum cum ſimilibus, de quibus ſupra, diſc. 33. ideoque totum remittendū venit prudens iudicis arbitrio, ex brevitate temporis, aliſque facti circumſtanciis prefati, vel ſimilibus regulando.

Quarū eft tempus conſtantis matrimonii; & in hoc data onerum ſupportatione, indubitate eft, fructus omnes ad virum ſpectare, quoniam pro oneribus matrimonii proprietas datur; neque attendit, an fructus ſint ope ribus proportionati, vel exceſſivi, quoniam qualificacione ſunt, quoniam ſi maximi, omnes ſunt ſui, ad text. in l. doct. fructus, ff. ſol. marit. ſeſcitur, ut etiam in diſta leg. ſol. ſeſcitur, & ſeſcitur, neque remittendū videtur per conſolationem, vel proportionem reſpectu viri conſtantis matrimonii habetur per ſcribentes quoad fructus perceperit de pignore, ſive quoad uſuras doctales, ut diſc. ſeq. fed quoad fructus ex ipſis rebus dotalibus provenientes nulla difficultas cadit.

15 Quod adeo verum eft, ut etiam in caſu quo dos improprieſtate ſuſt inſtrumento reſtituta per aſſectione ob viri vergen ē. Card. de Luca, Lib. VI.

Super hujusmodi autem traditione in dubio praefumenda, an ſeſcitur prefati ſer, pro affirmativa, vel pro negativa, contendunt D.D. circa quod diſtingendum eft inter traditionis ſubſtantiam, & tempus, ſeu initium; primo enim reſpectu, quando ſeſcitur dubitatur, an traditio praefumenda, faciliſ ſit refoluto, quia ſi vir poſſeffet, ſeu actus poſſeffor feciſſe conſtat, illa neadem praefumetur, ſed probatur, dum regulariter poſſeffo referenda eft ad titulum praefumendum, ex quo juſ ſunt legitimi poſſeffi competiunt; ſi vero de nullis facti actibus doceatur, tunc non eft praefumenda, quia cum diſtatio fit quid facti, non praefumetur, ad text. in l. doct. ſol. ſeſcitur, & ſeſcitur, neque rerum corporalium poſſeffo in alium tranſferit abſque actuali apprehensione, ſecur tamen eft in incorporealibus, quatenus per viam ceſſionis competent.

Ut habemus in propoſito haredis, prioris poſſeffor is perfonam in omnibus repreſentantis, quoniam adhuc poſſeffio

data onerum ſupportatione, indubitate eft, fructus omnes ad virum ſpectare, quoniam pro oneribus matrimonii proprietas datur; neque attendit, an fructus ſint ope ribus proportionati, vel exceſſivi, quoniam qualificacione ſunt, quoniam ſi maximi, omnes ſunt ſui, ad text. in l. doct. fructus, ff. ſol. marit. ſeſcitur, ut etiam in diſta leg. ſol. ſeſcitur, & ſeſcitur, neque remittendū videtur per conſolationem, vel proportionem reſpectu viri conſtantis matrimonii habetur per ſcribentes quoad fructus perceperit de pignore, ſive quoad uſuras doctales, ut diſc. ſeq. fed quoad fructus ex ipſis rebus dotalibus provenientes nulla difficultas cadit.

Hinc proinde venit advertendum, an iuridictio, ſeſcitur, & nominandi, vel aliud ſimile in corpore non ſpirituali ſer personaliter & de per ſe, vel potius ſit

Z 4 acced-

accessorium, & consequivum castri, villa, vel rei; primo enim calo, ut iusdem juris fructus marito competit, nulla traditio est necessaria, cum datio in dotem sit causa, que statu traditio, secus autem fecundo.

Altero autem respectu presumendi tempus in quo traditio initium habuit, quia nemp̄ post longum tempus, quo marito possidente matrimonium solutum fuit, incrementum sit quando possidere incepit, neque per scripturas, vel testes id possit justificari; & tunc varia D.D. sententia referuntur per Barbat. *fructum, part. 2, cap. 3, numer. 20. Angel. em. in divisorio, s. quod in anno numer. 2, putat attendendum esse annum naturale à die nativitatis, vel incarnationis Domini, seu quando dictus annus ex more regionis generaliter computatur, juxta ea quae deducuntur decr. 196. apud Pofium de manuente, & in Melitevita penitentia 14. Maij 1649. Bichio, atque hanc opinionem in practica propter D.D. autoritatem debere obtinere dicit Barbat. *in l. de divisione, numer. 4. Verum Alex. ibid. numer. 1, atque idem Angel. in l. omni, s. cumque C. de rei uxoris act. quos alii sequuntur, dicunt attendendum esse peritonam actoris, vel rei, ut feliciter agenti ad pertinencia fructuum unius, vel alterius temporis, incumbat onus probandi, atque hanc probabilitatem putant Barbat. ubi supra, & forte in Rota ista recipienda venire, dum in eisdem sententiis, ut in dubiis facti questionibus, semper probatio fit actoris, puxa notata decr. 143. cap. 16. super subditio probando.**

Varias autem adhibet Socinus in *eadem*, si constante, numer. 6. diversiori, cap. 4. numer. 10, credit traditionem esse presumentam à die immediata sequenti post collectionem fructuum, sed non videbat quale fundamentum habeat hæc sententia; & propterea, vel amplectenda est cetera opinio attendo peronam actoris, vel rei, vel & forte probabilitatis, & presumptionem stare pro adimplemento ab ipso die promissa traditionis facienda, quia datum adimplimenti substantia, censendum est illud sequitur, quando de jure sequi debebat, ad excludendum moras, ac deficiencias à promissis in dubio non presumendam, concurrerent praestrum communi observantia, cum statim quod initio matrimonio vir per son & mulieris possessionem consequitur, dotis ac bonorum possessionem obtine-re soleat.

Sed quia sola onera sine traditione, folaque traditio sine oneribus non sufficiunt, atque non solum dominium, sed etiam supportatio onerum est causa acquisitionis fructuum, hinc proinde si onera terantur, non à viro, sed ab eius patre sub cujus educatione, ac administratione vir cum uxore vivat, tunc ad patrem, non autem ad virum fructus pro rata supportatorum onerum spectare debent, sive filii sit in potestate, sive sit emancipatus; non enim patria potestas, sed supportatio onerum est causa fructuum, s. ubi dos, ff. de jure. dot. Fabr. in Cod. de bon. que libr. deter. 8. Mantic. dicto libr. 12. titul. 3. numer. 16. Gratian. dict. 244. numer. 27. Fontanell. clas. 6. glof. 1. part. 1. numer. 42. & glof. 2. part. 2. numer. 97. Boffi. cap. 20. numer. 13. Rot. in Romana fructum. dot. 24. Aprilis 1641. Panzic. lo. & in eadem 23. Junii 1642. Bichio. decr. 113. & decr. 495. p. 9. recen.

Adeoque oneribus matrimonii dos deputata dicitur, ut in validum sit pactum, per quod maritus onera ferre teneatur, fructus vero ad uxorem pertincent, quoniam repugnat diversitate naturæ dotis, ad text. expref. in l. 4. principio, ff. de p. dot. Novell. part. 7. prædict. 44. cum aliis late per Boffi. dicto tradi. cap. 1. ex num. 92. cum seq. & quamvis videamus præterea inter Magnates notabilem fructuum datum partem refervari ad favorem, ac dispositionem mulieris, & nihilominus ita refervationes in praxi subfineri; attamen id provenit, quia inter nobiles, & magnates indecorum videtur, ut mulier omnia sibi necessaria quotidie à viro petere cogatur, ideoque præferat refervationes censent facta in causam corum onerum, que viro incumbentes, non ramen. convenient ab eo ita minutum expleri; quare si de facto detur causus in quo mulier curando à viro, vel eius ministeri subministrari omnes, & singularis expensas etiam mulieres, quæ à mulieribus ex aliis referovationibus, & assignationis fieri solent, fructus sic reservatos cumuler, atque in emptione convertat, tunc videatur, vel ex nullitate pœti, ob dispositionem texus prelati, vel ex deficiente voluntate, ut tales fructus spectent ad virum, quia tam ex ratione prohibite donationis inter coniuges, quam communis alius, ac verisimili voluntatis tales referentio-

nem; altera quod vir rationabilis, & congruentis poterat refinendis uxorem curare dotis exactionem, voluit ut illo rigoroso remedio, censetur per talen expulsionem voluntate exactionem dotis, & suppurationem onerum à se abdicare.

At ubi nullius culpa intercedit, accedit tamen impedimentum ex parte mulieris, quia recreationis causa ad paternam onerum que viro incumbunt, solent de convenientia ipsa mulier explorari.

Ex cuius textus dispositione deducitur illatio, ut invalidum quoque censetur pactum, per quod vir fructus dotis percipiat, onera vero subfinetur ab ipsa muliere, vel donec, ut per Leotard. *de usir. quæst. 28. num. 60. Boffi. dicto cap. 1. n. 100.* Quod est verum, quatenus pactum sit perpetuum, ac indefinitum, secus autem si ad certum tempus, vel ad certum onerum qualitatem si restrictum sit enim convenit, ut constituta dotis fructus ab initio pertinente ad viro, fed nihilominus per certum tempus dotans, alimenta, & alia necessaria prætali tenetur, non dubitatur de conventionis validitate, quia talia alimenta sunt pars dotis, atque donec augent; prout si pactum restrictum sit ad sola mulieris alimenta, adhuc validum censetur, quoniam non in illis tantum onera matrimonii consistunt, sed in educatione, & provisione filiorum, familiari, & vestibus, ac ornamenti, & aliis, que uxori experuntur, ut recte Barbat. *part. rubrica numer. 12. & 13. diuinitus uxoris alimentis aliunde quam ex date sit bene constitutum, ut post Sardum & alios Fontanell. clas. 6. glof. 2. part. 2. ex numer. 19. ubi de his pacitis, & admittit. Leotard. dicta quæst. 28. num. 61.*

Ex hac autem ratione onerum sequitur, quod viro dicta matrimonii onera non ferenti, ac pro ea temporis rata qua non subfinetur, fructus non debentur, *ad net per omnes in l. s. ante, Fontanell. clas. 9. glof. 2. part. 1. numer. 2. & seqq. & part. 2. in principio, Galeot. lib. 2. controver. 63. num. 1. Thelaut. decr. 45. Mantica decr. 26. numer. 12 & 151. numer. 3. Boffi. dicto cap. 20. num. 8. Buratt. decr. 159. numer. 8. Rot. decr. 280. part. 6. recent. decr. 239. num. 13. p. 10. Romana fructum dotalium 7. Junii 1651. Dunozetto inter suas decr. 893. & alias plures, unde propterea virum alimenta uxori non subministrant teneri ad solvendum uxori loco fructuum percepitorum interesse ad rationem 5, per centenario firmavit Rota in Romana fructum dotalium Dunozetto inter suas decr. 893.*

Quod sane intelligendum est quoties ex propria culpa vir onera non subfinet, vel quia non vult & voluntarie desicit, ac etiam involuntariè, quia nemp̄ uxori propter eius favoritam, vel aliam causam jure probatam ab eo diverterit, secus autem ubi virus diverterit à viro absque justa causa, tunc enim sibi impunit, atque viro sufficiat dicere se suffit promptum alimenta in eis domo subministrare, Mantic. dicta decr. 51. numer. 3. Cavalct. decr. 576. numer. 3. Rota in Neapolitana separacionis thori 16. Martii 1646. Peutingerio, & alias frequenter, cum ita sint conventiones plures; idque præterea procedit, etiam si vir a uxore diverterit, seu eam à proprio domo separauerit ex culpa mulieris jure probata, ut apud statutum.

Et licet quad ueras dotales diversimode statutum videantur ex iis quæ habentur decr. seq. diversa tam ratione militat in uno ac altero casu; in illo sequi vir facit fructus suis iure dominii coram productivi sub conditione suppositionis, quam sufficit ut per eum non iter quo minus impletat, ut habita pro implera, dominium producat suum naturalem effectum; in illo vero vir ueras obviat tamquam danni restituenda, ac onerum compensativa, & sic ob solam rationem onerum, quibus quomodo cumque effantibus nulla subfictio quam abique labe uitularia perire valent, ut d. decr. seq.

Verum advertendum est circa culpam, quod intelligentur sumit de ea culpa que ex malis moribus, & animi defectibus, bus provenient, non in delictum, ob quod licet est conjugi ic ac altero separare, secus autem de culpa provenient ex non adimplemento contractus, quia nemp̄ mulier, vel dotans non iuraverit dorem, unde propter eam juxta unam sententiam in præcedentibus minus problemat judicatum, licet vir uero expellere, quia tunc vir non potest pretendere fructus, quorum inspecio vix ad nostrum propositum cadere potest, quia si supponit dōs non tradita, ergo non datur in viro fructuum perceptio, atque juxta hunc sensum capiendu sunt Gratian. dict. 244. num. 18. & Fontanell. clas. 6. glof. 2. part. 1. numer. 10. quatenus ita exemplificantes confitunt conclusionem genericam, ut vir non ferens onera non faciat suos fructus, quamvis ex culpa mulieris onerum supportatio sequitur non sit, secus autem in causis præcedentibus, in quibus talis conclusio ita indefinite sumpta est omnino falsa; in dicto enim casu exemplificato duplex concurredit ratio, una scilicet quod culpa mulieris non solvens partem dōs non est talis quod mereatur expulsi-

tionem; altera quod vir rationabilis, & congruentis poterat refinendis uxorem curare dotis exactionem, voluit ut illo rigoroso remedio, censetur per talen expulsionem voluntate exactionem dotis, & suppurationem onerum à se abdicare.

At ubi nullius culpa intercedit, accedit tamen impedimentum ex parte mulieris, quia recreationis causa ad paternam onerum que viro incumbunt, solent de convenientia ipsa mulier explorari.

tum ex parte mulieris, quia recreationis causa ad paternam onerum que viro incumbunt, non per hoc isto medio tempore vir amittere debet fructus, quia sufficit se huius paratum alimenta suppeditare, Fontanell. clas. 6. glof. 2. part. 1. numer. 13. decr. 253. numer. 3. part. 4. decr. prout si uxoris in servitutem redacta est, vel in carcere intrata, vel similiter, ita ut virum non faciat, quoniam onera matrimonii supportat; impedimentum autem accedit ex parte viri, quia nemp̄ in captivitate, fugam, exilium, vel carcere redactus est, tunc non dubitatur durare debitum ferendorum onerum ex fructibus, in quorum excessu sola quæstio esse posset, adhuc tamen pro viro excessenda, ac extant verē, vel interpretativē, & tunc sunt mulieris, neque bona fides probest, quia quoad extantes ista non suffragatur ut supra; aut sunt consumpti, & intrat distinctio bona, vel malefida, circ̄a quam dignoscendam major huius materia difficultas veritati videatur, an scilicet solus facit error, vel juris quoque ignorantia exculpet, quia nemp̄ vir Statutarium taxam ignoraverit, & quidem si vir est forensis, cum taxa non proveniat à jure communī, sed a municipalī, quod potius iuri communī adveratur, certè videtur ignorantiam est probabilem, atque tanquam veram ignorantiam facti excusat, quia scire non tenetur aliena statuta particularia in jure communī deviantia, ut est illud de quo agitur; si verē est civis, vel incolā, cum illorum respectu statuta dicantur jus commune, & quilibet scire debeat statuta, & leges propriæ patriæ, hinc proinde intrat presumptio scientiae, quæ fides est probabilis cum ratione frequentia, cum huiusmodi Statuta dōs taxam concernientia soleant esse vulgarissima omnibus nota, adeo ut nisi vir verē probet ignorantiam justam, & probabilem, dicatur esse in mala fide, quodque Statutum est clarum, secus autem si est dubium, & controversum, quia ignorantia juris dubii assimilatur ignorantiam facti, atque equaliter excusat, ideoque ignorantia probata venit excusandū, nam licet juris ignorantia non excusat, id procedit quoad lucrum & commodium consequendum, secus autem quoad vitandum damnum, de quo vir agat, dum curat excusari à restitutione fructuum, quos abique locupletatione consumpti, alias forte non consumpti, maximè quia ad excusationem à restitutione fructuum consumptorum neque bona fides necessaria est, sed sufficit abesse malam.

Bene verum quod data suppeditatione onerum, adhuc denegandi videtur fructus dotis nulliter constituta, quia cum tunc non sit verē dōs, neque bona dicuntur dotalia, cessa ratione, ob quam fructus ad virum spectare debeant, ut in puncto fructuum non debendorum ex dōte constituta ultra taxam à legi præceptis, latè probat Baeza de non melioran. cap. 33. num. 6. & seqq. & eti insuffit supra.

Ceterum cum hæc dōs quoque soleat putativa, neque inferioris qualitatibz esse debet quam pro matrimonio nullo constituta; major etiam defectus videatur esse in ea dōte, in qua verē deficit matrimonium à quo dos nō posse, ac essentiam recipit, quam in ista, in qua verē adest matrimonium cui conaturalis videtur dōs, hinc proinde regulando istam materiam cum eidem terminis viri putativi, de quibus supra, considerandum est an dōs nullitas proveniat ex inhabilitate personæ dōtantis, quia scilicet minor, vel alia in dōte ejusmodi bona dōs prohibita sit, vel ex defectu bonorum, quia feudalia, emp̄ytheutica, seu alia alienari prohibita, vel ratione excepsitatis, quia ultra summam a Statuto præceptit, vel tandem ex ipsius configurationis dōs defectus, quia nemp̄ fraudulenta, simulata, erronea, vel legiva &c.

De primo casu dōtis per minorem nulliter constituta agit in specie Cyriacus controver. 32. ubi tenet partes vii subfinetur fructus ex tali dōte perceptos ad ipsam oneram matrimonii subfinitem spectare, quod pluribus mediis probate conatur, ac in specie numer. 17. ad id probandum allegat Curt. Juri. conf. 168. numer. 23. & seq. P. cum conf. 32. numer. 9. & cum eo videtur concurrendum, quatenus tales fructus onera matrimonialia non excedant, quoniam nulla æquitas, vel iuris ratio postulat, ut mulier alimenta aliaque necessaria à viro percipere debeat, atque eos fructus habere quos in dicta alimenta consumere debuerit; minor etiam etas excusare debet à dōno, ac deceptione, non autem cauare lucrum cum alterius dōno, & jactura.

Quatenus vero agatur de fructibus onera excedentibus, & tunc aut agimus de extantibus verē, vel interpretativē, & nulla viget ratio, cur maritus debet eos facere suos, cum nullum habeat titulum eos percipiendi; aut de consumptis, & decisio tunc penderit à bona, vel mala fide, ut in dōte matrimonii putativi dictum fuit.

De secundo casu actuū est, præsertim d. c. 146. ubi observatum est quod licet feuda in dōte dari non possint;

24. Apote. cons. 28. numer. 6. & 7. Sanfelice deci. 225. apud quos ceteri, nisi laesio sit talis quod redoleat dolum, unde proprie- rea annulet actum ipso jure, quo cau non dicimus versari in his terminis actus validi, & elidibili, sed potius in cau nulli- tatis *sub tit. de empt. & vend.*

In primis vero terminis actus ipso jure nulli ut est dos si- mulata, vel fraudulenta, aut dolosa, seu meticulos, tunc subdiltinguendum est inter nullitatem refutantem a facto, & aliam refutantem a jure; in cau siquidem nullitas refu- tantis a facto proprio nullam excusationem habente, ut est dos simulata, vel per vim, & metum extorta &c. tunc certum est nullum subtiliter praetextum, ob quem vir fructus con- sumptus, tamen tenetur, quatenus ut praemissi, nullitas necessaria excedentes debeat facere suos, cum ab initio dicatur ita esse in mala fide, sciens dotoe similitudin, vel vi, aut meo, seu dolo abique voluntate constitutam, quinimodo etiam consumptus propter onera & mulieris alimenta, ubi dotans non tenebatur alias cam alere, ita non intet ex- ceptio dol, vel utili negotiorum gemitorum &c. ut infra, propterquam in cau quo vir, simulationis, vel dolis, aut mes- tis non esset confusus, quia tempore tertium illatus fit, tunc enim propter bona fidem, seu mala fidei absentiam videatur a consumptis excusandus ad instar cuyusque pos- sefors.

In cau autem nullitas refutantur a sola dispositione ju- ris ob factum presumptum, ut est preferitum dos confessa- ta, seu alias constante matrimonio aucta, que a jure an- nullatur ob fraudem prohibite donationis ab ipsa juris dis- positione presumptum juxta casum de quo apud Burattum deci. 873. & apud Merlin. deci. 287. 345. & 724. ac apud alium Merlinum de pignor. deci. 74. ubi agitur de muliere qui primo viro nubens cum dote secutorum 2500, co mor- tuis alteri similicepti nupis, & deinde confusa hoc fecun- do matrimonio declaravi dote suffie constitutam in fe- 5000, ac firmatum fuit secundum dotes constitutionem esse nullam, ac in fraudem legalis, vel statutaria prohibitorum, ita datus confesar eis secutorum 2500. tantum, dubi- datum propterea fuit in dicta cau, an fructus dotalis, quo- tux viro solvit constante matrimonio ad mensuram totius dotes fecit 5000 pro dicta rata secutorum 2500, in quibus dicitur nulliter constituta, repeti possunt, ita & taliter quod in lucrum dorale eidem vir debitus veniant com- pensandi, & deciderit contra virum, ut confit ex dicta deci. 74. pignor alterum Merlinum de pignor. ac deci. 328. & 724. apud ipsum Merlinum, ex a ratione quod sicut facti fructus tamquam indebet soluti repeti possunt, ita con- ficiari debent, pro absoluto supponendo repetitionem, quasi quod lata quellio confiserit, vel circa nullitatem dotes, vel in puncto compensationis ipso jure faciendo in lucrum.

Ego non intendi dictarum decisionum veritatem in con- creto examinare, quoniam multa facti circumstantiae in eo individuali cau concurrent potuerunt, ob quas iusti- dicta resolutiones capte fuerint, ut in dubio de tanto Tribunalis est praejudicium; quoniam tamen pertinet in abstracto ad conclusionem in eisdem decisionibus pre- suppositam, quod scilicet dote ex sola dispositione, seu presumptio juris invalidè constituia fructus longo tem- pore percepti, & consumpi debent restituiri, vel impu- tari in lucrum, non videtur attendenda, nisi quatenus nullitas effetae clara, & notoria quod nullus posset ve- lamine offucari, neque aliquam habeat excusationem, ob quae vir affterre valeat in bona, seu non mala fide ver- tam suffit, ex deducit in similibus termini fructum non resiliendorum per nulliter ementem apud Burattum & Adden. deci. 227. & 714. Licas enim datus confante ma- trimonio aucta, vel confessa, juris presumptio ciente- sefraudulenta, attamen in veritate potuit esse rea- lis, ac effectiva, quamvis deficiant probations, vel in- dicia ad id justificandum, vel falso cum nullitas pendeat abartensis juris, neque omnibus legitis notis, multo mi- nus idiotis, iustitie potuit vir credere dotes validitatem, & sic agitur de dote putativa que cessante mala fide vi- detur regulanda cum eiusdem terminis veru ut supra.

Eoque magis in eo cau bona fides, seu iusta credulitas concurrunt, quia principali nullitas provenit a Statuto particulari loci mulieris, cuius vir tamquam forensi po- terat esse ignorans, & quia nullitas dota erat adeo dubia, quod decepit eandem Rotam, quia coram eadem Burattio in pluribus decisionibus deinceps evocatis in dicta deci. 873. creditur eam dote suffit validè constitutam, id eoque nullatenus dicendum est ex hujusmodi nullitate adeo dubia vi- foro.

Dubitatio prima cadit circa filias, ac memora, quales 28 scilicet dicuntur cedre, & quando arborum inciso tanquam fructus licita sit viro, vel potius utilitas ex dicta incisione proveniens ad uxorem pertinet, ac dote angeat, & in his concludit est, ut attendi debet finalis, ad quem silva principaliter definita est, ad effectum incipiendo an sit cedri, necne, nullatenus curatis aliis circumstantiis, que ratio- ne fructu-

rum à restitutione fructuum & consumptorum excusandum non esse.

Et quamvis in dictis decisionibus non agatur de fructibus viris ex fructibus perceptis, sed de utili dotalibus ab eadem uxore solitis, non videtur tamen quod ista facti circum- stantia diversificare faciat juris dispositionem, cum in- da causa positivæ solutionis videatur ex parte mulieris ad- esse magis explicita voluntas, & patientia, ut vir fru- ctius percipiat, quam ubi ex sola non contradictione vir eos ex bonis percipit, id eoque confluenda videatur con- cluendo, ut catenus vir ad fructus onera exasperantes, con- sumptos, tamen tenetur, quatenus ut praemissi, nullitas necessaria excedentes debeat facere suos, cum ab initio dicatur ita esse in mala fide, sciens dotoe similitudin, vel vi, aut meo, seu dolo abique voluntate constitutam, quinimodo etiam consumptus propter onera & mulieris alimenta, ubi dotans non tenebatur alias cam alere, ita non intet ex- ceptio dol, vel utili negotiorum gemitorum &c. ut infra, propterquam in cau quo vir, simulationis, vel dolis, aut mes- tis non esset confusus, quia tempore tertium illatus fit, tunc enim propter bona fidem, seu mala fidei absentiam videatur a consumptis excusandus ad instar cuyusque pos- sefors.

Catill. de usfr. cap. 16. multò magis ab istis in quibus adest ti- tuli color.

Advertendum infiper est circa fructus supportatis oneri- bus respondentes à viro non obstante mala fide percipi- endos, ut id procedat quod onera necessaria, quia à viro non subministrata, debuissent ab eadem muliere, vel dorante supportari; secus autem quod sumptuosa, & superflua, cum in illis tantum, non autem in istis vigeant rationes doli, vel de in rem verso &c. Ac partier procedat quo- tates de fructibus repetendis agit ipsam mulier, vel dota- tens ad onera praefata obligatus, secus si agat tertius qui ad ea non tenebatur, quod exemplificat Doctores in domi- num 3. Barbol. de divis. fructuum part. 1. cap. 17. numer. 100. & 107. Ita utrumpque copulativè requiratur, tarditas vero, vel celeritas renascientis non alterat substantiam definitorum, sed bene illa regulabit in cau dubio, quando scilicet definitorum sit in ambiguo, tunc enim ad dignoscendum an silva sit incisioni principaliter definita necne, attendit utra qualitas, ex qua, aliisque facti circumstantiis pru- dens judex de peritorum etiam iudicio suum arbitrium re- gulae debet.

Quoniam autem certa conclusio sit, ut quemadmodum cedra dicitur in fructu, ad virum utilitas incisionis pertinet, ita è converso cum cedra non sit in fructu, in- cisorum arborum utilitas ad uxorem pertinet, quoniam ex vestimentis vi essent eviles, præterquam si vir ad instar usfructuorum in locum evoluerit, sed deficientia nova subrogaverit antiquis equivalentes, ex iis que ad faturam admontantur a Barbol., & Catill. ubi supra, quod tamen quatenus pertinet ad incisionem arborum non ceduarum percipiunt materiam deteriorationis; Attamen id non est perpetuò verum, quoniam dantur etiam silve non ca- duae ad fructum, ac paucorum utrum principialiter defini- nata, ex quibus ubique obligatione subrogationis, utili- tas incisionis lignorum tamquam fructus singulis annis percipiunt, ex arboribus nempe scilicet, vel etiam viventibus non fructiferis, in illis silve locis in quibus arborum nimirum frequenter sit potius nociva, & præ- judicialis, ut scilicet in praxi multa nemora Ecclesiarum, quorum primarius fructus consistit in glandibus, ac paucis, ad- huc tamen singulis annis affidantur incisorum arborum vi- rentium pro lignis, vel trahibus faciendis, cum restric- tiva, ut non incidentur nisi arbores infruitiferas, vel etiam fructiferas, ubi sunt frequentes, ad casas rarefaciendum, at- que ista fida computatur in fructu, & tamquam fructus per- cipitur ab Episcopis, ac Rectiborum, & Commendatariorum Ecclesiarum, juxta causum de quo sub tit. de juris/dictione divis. 81. multò fortius à viro percipi potest quoties dicitur, ac modo permisso sequitur, & prout per dote- mentum, vel maiores percipi solet, dum ita sub- stantia non detratur, nec deterioratur, sed potius con- servatur; Sed quia ut præmissi parum frequenter continet- git de his in foro disputari, propterea sufficiat relatio ad- legatos.

De lapidicinis, seu crete, aur, argenti, fallis, alio- rumque mineralium fodini in fundo dotali repertis, vel existentibus, valde controvertuntur fructibus ob diversorum iurium antinomiam, ut est latè videtur apud Barbol. dict. l. divisio. 6. si vir, Guttier. de tutel. part. 3. cap. 15. Barbat. de divis. fructuum part. 1. cap. 17. ex numer. 22. Ca- till. de usfruct. cap. 37. spud quos ceteri habent dedi- citi, ex quorum dictis, veteri conclusio resolutio deduci- videur, quod, aut lapidicina, vel fodina est antiqua, & ex qua singulis annis per danties, vel majores certa utilitas tamquam fructus percipi confusivit, ita ut redditus in marmoribus, vel mineralibus excavatione, & alienatio- ne constitut, ut sunt ferti fodina Infulae Iliae, & tunc modica est in jure dubitatio, atque receptum est eas esse in fructu, ad ext. in l. 6 fundus, ff. solit. matrim. neque tunc impetratur, an hujusmodi lapides, vel mineralia ren- scuntur necne, tum quia ex partium voluntate censemur

hoc emolumentum loco fructuum dotti assignatum pro matrimonii oneribus ferendis; tum etiam, quia licet per hujusmodi effectionem, negata renascientia, videatur consumi substantia, & proprietas, attamen quia ma- teria incidi soleant, atque incisa renascantur; non tam- erga cedra reputanda erit, sed attenditur ad quod est prin- cipaliter definita; E converso autem si incisioni est prin- cipaliter definita, ac ejus fructus in incisione constitut, quoniam giales, castaneas, vel alios fructus produ- cat, ac pro tempore quo non inciduntur paucum subministratur, non per hoc tamen definit esse cedra. Ac propterea qua- tio etia potius facti, quam juris, atque ita recte conci- liantur omnia iura que invicem pugnantia videntur, quod bus latè agunt Barbol. in l. l. divisio. 6. si fundum ex num. 1. Catill. de usfr. cap. 25. ubi allegantur Guttier. de Tutel. Bar- za, & alii.

Renaescientia vero est qualitas necessaria ad constitui- dam silvam cedram, dum sola quæstio est supra celeriori, vel tardiori regressu ad primum statum, in qua questione verius est attendi definitioem ut supra, quia sola non sufficit sine renascientia, neque renascientia sine definitio- ne, ut reprobatis Connano, & Molina, verius probant Bar- bol. dict. 6. si fundum num. 2. Guttier. de tutel. part. 3. cap. 107. Ita utrumpque copulativè requiratur, tarditas vero, vel celeritas renascientis non alterat substantiam definitorum, sed bene illa regulabit in cau dubio, quando scilicet definitorum sit in ambiguo, tunc enim ad dignoscendum an silva sit incisioni principaliter definita necne, attendit utra qualitas, ex qua, aliisque facti circumstantiis pru- dens judex de peritorum etiam iudicio suum arbitrium re- gulae debet.

Quoniam autem certa conclusio sit, ut quemadmodum cedra dicitur in fructu, ad virum utilitas incisionis pertinet, ita è converso cum cedra non sit in fructu, in- cisorum arborum utilitas ad uxorem pertinet, quoniam ex vestimentis vi essent eviles, præterquam id utrum in locum evoluerit, sed deficientia nova subrogaverit antiquis equivalentes, ex iis que ad faturam admontantur a Barbol., & Catill. ubi supra, quod tamen quatenus pertinet ad incisionem arborum non ceduarum percipiunt materiam deteriorationis; Attamen id non est perpetuò verum, quoniam dantur etiam silve non ca- duae ad fructum, ac paucorum utrum principialiter defini- nata, ex quibus ubique obligatione subrogationis, utili- tas incisionis lignorum tamquam fructus singulis annis percipiunt, ex arboribus nempe scilicet, vel etiam viventibus non fructiferis, in illis silve locis in quibus arborum nimirum frequenter sit potius nociva, & præ- judicialis, ut scilicet in praxi multa nemora Ecclesiarum, quorum primarius fructus consistit in glandibus, ac paucis, ad- huc tamen singulis annis affidantur incisorum arborum vi- rentium pro lignis, vel trahibus faciendis, cum restric- tiva, ut non incidentur nisi arbores infruitiferas, ut lapides, & metalli, vel alia hujusmodi renascientia dicantur esse in fructu, sed potius intrat inspectio deteriorationis, ac immutacionis rei totalis.

Si vero lapides, vel metalli non renascuntur, & tunc receptum est non esse in fructu, neque fructus appella- tionem venire, sed quia hujusmodi fodinae inventio- ne, cum magnis sumptu fieti, atque in proximis deduci- sent, expedit vero Reipublica illas fieri, atque ab ho- minibus investigari, ut advertitur eodem tit. de Regal. di- curs. 147. Hinc proinde communis resolutio est, ut at- tendatur utilitas, vel dampnum ex quibus discretive dif- ficio penderat, ut si utilis sit mulieri fodina inventam ei- fe, quia nempe sit profunda, magnaque tempore dura- tur, ita fundi valorem augent, vel etiam sit brevis, & modica, sed majoris fertilitatis occasio, quia lapides proprie superficie percipere, quam ad eum fodina fundum reducere, tunc non cessat conclusio, ut lapides, & metalli, vel alia hujusmodi renascientia dicantur esse in fructu, sed potius intrat inspectio deteriorationis, ac immutacionis rei totalis.

Si vero lapides, vel metalli non renascuntur, & tunc receptum est non esse in fructu, neque fructus appella- tionem venire, sed quia hujusmodi fodinae inventio- ne non nisi cum magnis sumptu fieti, atque in proximis deduci- sent, expedit vero Reipublica illas fieri, atque ab ho- minibus investigari, ut advertitur eodem tit. de Regal. di- curs. 147. Hinc proinde communis resolutio est, ut at- tendatur utilitas, vel dampnum ex quibus discretive dif- ficio penderat, ut si utilis sit mulieri fodina inventam ei- fe, quia nempe sit profunda, magnaque tempore dura- tur, ita fundi valorem augent, vel etiam sit brevis, & modica, sed majoris fertilitatis occasio, quia lapides proprie superficie existant, ob quos fundus alia steriles per- corum inventionem, ac excisionem ad fertilitatem sit re- ductus; & tunc in compensationem sumptuum, quidquid exinde extractum est, vix commode ad instar fructuum ce- derat; Si vero dampnum resulterat, quia lapides brevi tempore sint duratur, atque norabili utilitate ex eorum excavatione retracta, fundus inde deterior remaneat, & quia tunc vere dicatur petre infubantia, utilitas erit mulieris, neque dicen- tur esse in fructu.

De istis autumnis fodinis mineralium quando sint priva- torum, vel potius ad Principem pertinent, late agitur per Barbol. in eadem 6. si vir, Rovit. Super pragm. de fate- vendo, Montan. & Sixtin. in suis tractaribus de regali- bus, Fatinac. de var. questionibus cap. 14, cum aliis dicto- dice.

diss. 142 de Regal. Et ita species de talinis aliqua congerit Altograd. in add. ad conf. 70. lib. 1. numer. 34. fol. 749. & conf. 4. numer. 93. & seq. lib. 2. Barbat. dictio cap. 17. numer. 57. & ha-
bent cur. *tis. de Regal.* plures, praeternum diss. 105. cum ni-
cetum postulatur evaginacionem hujus amplissime materie
in pecto, unde praemissa intelligenda venient cum pra-
postulatio pertinentia ad privatos; alias enim inanis labor
est si ad Principem spectarent.

Hinc propterea non est opus quartæ de thesauro in fundo doctis, sed de communis coniunctitudine inventoribus ruinam, & cladem, non autem utilitatem parere soleat, atque raro, vel nunquam in terminis nostris hujusmodi quæstiones ad proximis deducantur, ideo consiluntur allegati, praefertim Barbari dictio s. si vir. & Barbar. dictio cap. 17. ex num. 60. sed quæ de thesauro dicuntur in iure, sunt de facultate ad proximam deducibiliam in statuis, & antiquis lapidibus, qui thesauro assimilantur, ut in specie bene Rota decis. 339. post secundum vol. consil. Farinac. ideo expedit observare, quæ de thesauro dicuntur, ad effectum applicandi hujusmodi rebus alii rebus ei assimilatis, de quibus omnibus dictio dif. 147. de Regal.

De fine singularis est dubitatio, an dicatur esse in fructu,
& pro affirmativa in materia relevii debiti ex feudo habe-
bit plena decisio apud Gizzarell, *decif.* 34. quam certi Re-
gnicola passim sequuntur, ut testatur Barbar. *dito cap.* 17.
numer. 124. & Adden ad eundem Gizzar. idemque compro-
bat Fontanell, *decif.* 320. *nuber.* 2. ac plura in materia nimis
colligit Ganavar. *decif.* 16. illamque posse a quoquecumque
colligi firmatur per Rotam in Toletana Nivis 13. Februario
1651. *Celio inter suas decif.* 14. & habetur *sob ditto tit.* de
Regal. *decif.* 46. nisi collectio fieret ad mercaturam, qua-
prohibita esset, quod in terminis nostris videtur intelligen-
dum, quatenus fundus dotalis hinc auctoritate destinatus es-
set, quia faciliter ibidem fovea haberentur apte ad conserva-
tionem nivis in loco, vel ad adjacentibus ex situ amplius
fundii redditus in toto, vel in parte apud dotantem, vel
eius maiores consistere soleret, secus si in fundo ad alios
fructus definito, vir ex propria industria foecas de novo
faciat, atque nivem colligat, quoniam hanc est pura indu-
stria sua, non autem fructus fundi, quod statim expedit vide-
re, non ad effectum perceptionis, seu pertinente ad virum
constante matrimonio, quia sive fit fructus sive industria
sopat in idem, sed ad effectum pertinentiam & divisionis, quan-
tenus nive jam collecta, & in foveis existente, contingat ma-
trimonium sibi, vel alias fieri casum restitutiois, ut
infra.

Emolumenta protocollorum an dicuntur fructus, dubit
ant Doctores; Negativam enim tenet Bart. in d. l. diver
sio. §. 5. vir. numer. 3. & conf. 50. in fin. quem sequuntur alii,
de quibus Bart. codem §. 5. vir. pof. numer. 3. Caffil. de u
fr. c. 36. numer. 39. &c. vir. Altrogard. conf. 89. in principio lib. I.
Affirmavit autem Caffr. in dicto §. 5. vir. numer. 3. & allie
lati per eadem ubi supra.

lati per eorum uer. iij*psa.*
Vetus quidquid sit de dicta questione, visitare, adver-
tendum est eam agitari per Doctores in terminis usfruenda-
rii, non autem in terminis dotabilibus, in quibus abholuntur
videtur haec cinqulmenta spectare ad virum tamquam fra-
etus, dato cinqulmento in dicto protocollo, censeatur in forte
constitutum, ipsius enim exemplandi, emolumenta verò et
exemplificatione data esse in fructu, ut in fortioribus terminis
usfruenda, vel offici vocabili, aut census vitalium dati
dotem alibi advertitur hoc eodem titulo, ac dictio *vis regula*
libus discursu-35, atque cum his terminis, tam quicquid sit a
dicto *regulanda*, quam omnis controver-

nostrum propositum est regulanda, quam omnis controver-
sia super tritibus, & emolumentis officiorum, & iurium a-
vitam, vel certum tempus, in quibus substantia quodammodo
do consumitur; Non licet enim ab usufructu ad virum
arguere negativā, quā potētius eū iustius, quam illi
quamvis argumentum affirmativū optime procedat; & si
omne quod ramquam fructus pertinet ad usufructuationē
pertinet etiam ad vitum sine dubio, sed non est contra, que-
multa non pertinent ad usufructuum, qui vīo debet
tur.

Jurisdictio Castrorum dicitur etiam in fratre, ac successore multa & pecunia, ac facultas deputandi officiales, & fedenti in parlamentis &c. ut dictum est dif. 147, ubi de Regnis, Principatibus, feudis, & dominis datis in potest; Pro ut etiam de jure praestantibus, vel nominatis redulant ex ratione anno pro dei totali, ut in sua materia sub iuris ieronatus, & plene ad propostum firmat Barbo. in d. 147, & 151, in materia confundendus, cum hac videantur p.

mentum, & quia creditoribus datur jus offerendi, ad eum ex insinuatis *ad. c. 166.* & alibi, hoc privilegium videatur in substantia quadam suppetio illius reservationis dominii, quam vendor pro causa pretii facere solet, in alio non operativa, nisi in eo quod dicta conventionalis reservatio operatur, &c.

In mobilibus autem pender decisio à tempore quo illo-
rum restitutio facienda est, si enim funis in casu quo viro,
vel hardebus legalis dilatio annalis concedatur, tunc dicta
dilatatio durante, vir, vel hardebus faciunt fructus suis, latè
Amar, atios cumulans dicto cap. 49. ex numer. 20. scis autem
si restitutio ei facienda statim, quotiens cessante legis dilata-
tione, nulla subest ratio eis fructus a non domino percipi de-
beant, sed ratus, aut forte nullus est casus, in quo mobilia fru-
ctiferi deputari in dotem inquitam, & quod pro corum re-
stitutione competat dilatio legalis.

Et quoniam sepe contingit matrimonia contrahi, vel diffundi, aut alias causa restitutione evenerit infra annum fructuum pendentium, hinc proprietae intrat dubitatio super dictorum fructuum pertinente, vel divisione. Circa quam ut clarius procedatur, distinguendum est causus fructuum de tempore contracti matrimonii pendentium, & apud virum constante matrimonio maturantium, ab alio causa fructuum constante matrimonio pendentium, atque post illud solutum, seu post factum locum restitutionis apud uxorem maturantium.

Primo cap^o, aut fructus constitutis in pensione, quia scilicet res alteri locata est, aut de ipsius fructibus immediatis tractatur; Ubi confutunti in pensione, tunc subdividuntur et, an agitur de fructibus, ea quibus singulis annis partibus, ac diebus, & horis equaliter fructus percipiuntur, ut fum domus ad habitandum, apotheca, horu, iusta pedagogium & gabellarium, & similia, vel de rebus ex quibus fructus naturales, vel industriaes in certa parte anni percipiuntur, ut generaliter esse solent praedicta rufifica, & sive quandoque prædicta urbana destinataribus mundinatum, vel alias certa parte anni tantum fructuaria, vel maiorem fructum reddentia.

Ubi enim sumunt in cap^o fructuum, non?

Ubi enim sinis in casu fructuum quo^t die maturantium,
accipimus videtur, ut computato anno ad^e locutionis,
divisio pensionis in ter^o dotantem, & virum pro rata tempora-
lis facienda veniat, non attento tempore quo ex conventione
pensionis praefata solvi debeat, quia nempe anticipata, feu-
ditate participata solvitur, & fe^r pensione decursa ante matrimonio-
num, vel operaria fortiori et^o dotantem, postea vero ei viri
per Capital. cons. 584. Caroc de locan^s. tit. de nuptiis, fol.
230. Fontanell. class. gloss. s. p. 2. numer. 47. late Giubra
s. p. 14. numer. 7. & per tota & in similibus terminis Honder-
ius. numer. 13. Seqg. b. 2. Lotter. de benef. p. 1. cap. 44.
numer. 24. Seqg. Cavalier. decs. 124. numer. 6. Rot. decs. 228.
recent. El pluribus substit. de benef. c. sub altero de conseruacione.

Sed neque id videtur procedere absque difficultate, quoniam si penitus ante matrimonium maturata per dotan-
em percepta sit, idque viro de tempore contracti matri-
monii nunciatum, non poterit iste prætendere participa-
tionem in quia scie, ut etiam.

...nem, quia sciens, atque sibi non confusiles remisif-
tudin, nec à datorat rasam exactam reperire poterit,
et post Barbat. dicta cap. 3. numer. 3. Giurba dicta obser. 14.
numer. ultimo; E converso autem si de tempore contracti
matrimoni penitus maturata non fuerit, ita datorat ad-
actioinem non habeat ad eum consequendam, & tunc
ad dictum non posse, quod ille simpliciter tem voluntatis ce-
dendo oblique reservalione, censeatur omnem actionem à
abdictasse, illamque dirimiru quo ad se extinxisse, ut in si-
milibus terminis beneficii resignantis bene R. o. dict. 104.
numer. 6. part. 3. secen. Cavaler. decis. 104. numer. 1. et seq.
otter. de benef. libr. 1. quis. 44. numer. 32. et seq. Cenca-
fisi. q. 70. in q. 35. & dicto cit. de benef. Et licet in civitate
tempore aliud indubitate procedat, ut proxime infra aperta
tamen ratio diversitatis; nam restituiri et involuntaria
catalysis, que à viro non potest privederi; continuo ve-
cess voluntaria, & in qua datorat recte privederi, ac sibi
confusiles potest.

Ubi vero agimus de pensione illorum bonorum, quæ
ducum certa parte anni, tantum producunt, & tunc non
potius maturitas solutionis, sed statim ipsorum fructuum
tendendum esse obseruant Honderd. & aliib^u supra, qua-
quid penso. tamquam loco fructuum subrogata in omnini-
suxta eorum naturam regulanda sit, itaut si de tempo-
contracti matrimonii frugis essent jam percepti, pen-
sio ad dotantem spectare debeat, non curando, an post

matrimonium maturaverint, quia potius est dilatio con-
ductori concessa, quam fructuum perceptio. Et è contra, si fruc-
tus post matrimonium maturaverint, non attenditur anti-
cipata solutio pensionis dotantia facta, nisi iste locationem
cum dicta pensionis perceptione viro sibi non confluenter
nuntiaverit ut supra.

Ratio differentia inter pensionem posticipatam bonorum, quae cives, vel quodorianum fructum producent, ac eandem posticipatam pensionem bonorum reddentium fructum in certa parte anni videatur aperta, quoniam licet ex primis generis bonis ex quadam juris fictione, singulis diebus, & horis atque momentis fructus percipi dicantur, attamen quia ex communii ufo non nisi certis temporibus insimul per conductorem, vel debitorum collecti percipiuntur, ut sunt pensiones domorum, & horitorum, affituum pastuum, & gabellarium, seu annui census, & praefactio pensiones, hinc proinde videtur quodammodo saltem de facto, & coniugidine tales pensiones habere naturam fructuum adhuc pendentium, atque solo, & proprietati illorum productivis coherentium, ideo non mirum si cedens ipsam proprietatem, seu ius illorum productivum, videtur etiam actionem ad futuram pensionem certe tandem quam fructus pendentes; Non sicut est in ea posticipata pensione, que solvenda est pro fructibus certa parte anni, vere, ac de facto collectis, quia per effectivam fructuum collectionem jam sequitur, non remanet quod rei, seu proprietatis coherat, atque cum ipsa re transfaret.

Sed si bona dotalia non fuerint locata, itaut de ipsis fructibus immediatis agatur, & tunc quoties non sunt fundi matrati, & collecti, itaut pendentes, atque pars fundi dici valeant, integrè perirent ad virum, siue dotans participationem præterirent potest, solumque ius remaneret mulieri, vel hæredibus solito matrimonio, consequente ad proportionem fructus ultimam sint, ut infra text. in /fructis, & l'adhortio, in principe, ff. sol. marr. ubi clare habetur ut data in domine vinea cum uvis de mensa Septembri, vindemia a viro percepitur, & conferit text. in Julian. 8. ff. fructus, ff. ad ult. emp. ad quod videndum est Barbola in l'adhortio, in principio ex num. 1. Boli dicto capo. xxii. num. 110.

Et seq. Et id si restringi videatur ad scelos fructus naturales, vel industriaes certa parte anni priori solitos, quodque propterane conclusio non procedat in civilibus, qui cum quodque precipi dicantur, ad dotandum pro rata temporis decursum ante matrimonium debeat spectare, ad texit. in d.s. *Julianus*, s. *s. frumentus ubi Salicet.* & aliis Franch. decip. *750*. & 3. 146. 11. 11. & 254. Giurbo, alias *cunfalam* dicitur, ab aliis *cunfale* et *cunfatum* dicitur, ab aliis *cunfatum* configuratione adhuc actio de tempore matrimonii orta non fuit, ut frequentius continetur in

Quamvis autem quoad iporum fructuum, praesertim civilium substantiam, & quantitatem, nil interesse videatur eis fas facere suis nisi quod commodum anticipatio- nis, quia si percipit decursus ante matrimonium, dimittit & tenetur tantundem de illis qui matrimonio confante- rint in ultimo anno decursus, cum ultra tempus onerum decructus pretendere non valeat infra, adhuc tamen nobilis fabri effectus ex hac inspectione refulentes, quorum unius est in metiendo lucrum dotale ex donis quantitate plurimum regulando: Si enim decursus ante matrimonium ad virum non pertinent, arque per ipsum exacti aucti- dum donem, hinc successive augent lucrum. Secus autem eum pertinet, quamvis in divisione fructuum ultimi numeri de hac anticipacione ratio habenda sit, quia erit debitum fructuum, & non donis.

Secundus effectus ei quod sicut non pertinet ad vim
autem dorem, ita fortius compensatur cum residuo
et debito ad impedientium cursum usurum, ex deduc-
tis 47 apud Merlin, de pignor. num. 20. & seqq. cum alis
leg.

Tertius est effectus usurorum que ex statuto, vel confusione
debentur a viro, vel ejus heredibus mulierib[us] retin-
atam donis restituuntur, ut eadem diffo. seqq. nam si dicti
effectus temporis antecedentes non sunt viri, tamquam au-
tem donum, parvum etiam dictas usuras, sicut si spectant
et virum quamvis cum onere adquadiunt de fructibus fu-